

Musiikkialan ammattilaisten ja harrastajien kouluttajat 2008

Selvitys musiikkioppilaitosten toimintaympäristöjen ja opettajien
osaamisen tulevaisuusnäkymistä

SIBELIUS-AKATEMIA

SIBELIUS-AKATEMIA

Ulla Pohjannoro & Mirka Pesonen

Musiikkialan ammattilaisten ja harrastajien kouluttajat 2008. Selvitys musiikkioppilaitosten toimintaympäristöjen ja opettajien osaamisen tulevaisuusnäkymistä.

Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive, osaraportti 1

Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 2/2009

Sibelius-Akatemia

Helsinki 2009

ISBN 978-952-5531-67-1 (PDF)

ISSN 1798-5455

Tämä tutkimus on toteutettu osana Sibelius-Akatemian koordinoimaa, opetushallituksen hallinnoimaa ja Euroopan Sosiaalirahaston ja Metropolia ammattikorkeakoulun osarahoittamaa Toive-hanketta. Hanke on toteutettu yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cuporen ja Suomen Konservatorioliitto ry:n kanssa.

Kannen kuva: Heikki Tuuli

SISÄLTÖ

1 Johdanto	4
1.1 Selvityksen toteutus	4
1.2 Aineiston kuvailua	5
2 Musiikkioppilaitosten opettajat	9
2.1 Määrä ja työsuhteet	9
2.2 Opiskelutaustat	10
2.3 Rekrytointi	11
2.4 Osaaminen	13
2.5 Opettajien täydennyskoulutus	14
2.6 Opetushenkilökunnan määrän kehitys	15
3 Oppilaitosten itsearviointi	16
3.1 Vahvuudet	17
3.2 Haasteet	17
3.3 Mahdollisuudet	18
3.4 Uhat	18
3.5 Yhteenvedoa SWOT-analyysistä	18
4 Käsitukset oppilaitoksen toiminnan jatkuvuudesta	20
5 Toimintaympäristön muutos	21
5.1 Taiteellinen ja pedagoginen muutos	21
5.2 Taloudellinen tai hallinnollinen muutos	23
5.3 Yleinen kulttuurinen muutos	25
6 Musiikkioppilaitosten opettajien osaamistarpeiden muutos	26
6.1 Musiikillinen ydinosaaminen	28
6.2 Soveltava musiikillinen osaaminen	29
6.3 Ulkomusiikillinen osaaminen	30
Lähteet	32
Liitteet	33

1 JOHDANTO

Sibelius-Akatemia hallinnoi Euroopan sosiaalirahaston ja opetushallituksen rahoittamaa laadullista ennakoitihanketta *Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive*. Ennakointitutkimuksen tarkoituksena on tuottaa koulutuksen rahoittajille, järjestäjille, toimintaa sääteleville tahoille ja koko koulutuksen kansalliselle ennakoititoimialalle lähinnä laadullista koulutustarvetietoa.

Hankkeessa kerätään *tekijän tietoa*, eli alalla toimivien asiantuntijoiden käsityksiä ja näkemyksiä musiikkialan kehityksestä ja muutosodotuksista. Tuotettu tieto tukee yhtäältä musiikin ammatillisen koulutuksen kehittämistä ja toisaalta alan opiskelijoiden ammatillista suuntautumista ja koulutukseen hakeutumista.

Tutkimuksessa kartoitetaan musiikkialan toimintaympäristöjen muutoksia ja näistä johtuvia tulevaisuuden osaamistarpeita. Toive-hankkeen selvityksen kohteina ovat orkesterien ja seurakuntien musiikkitoiminta, koulujen ja musiikkioppilaitosten musiikinopetus sekä kevyen musiikin sektorit. Yhteistyökumppaneina hankkeessa ovat Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore ja Suomen konservatorioliitto ry. Rahoittajan edustajana on hankkeessa Opetushallitus.

Käsillä oleva selvitysraportti on hankkeen ensimmäinen osaraportti. Se on kyselyaineistoon perustuva musiikkioppilaitoksia kartoittava selvitys, jota tullaan myöhemmin täydentämään asiantuntijahaastatteluin. Raportin valmistumista on ohjannut Toive-hankkeen ohjausryhmä, jonka jäsenet on luettavissa liitteessä 5.

1.1 Selvityksen toteutus

Kyselyssä selvitettiin musiikkialan oppilaitosten toimintaympäristön ja opettajien osaamistarpeiden muutosta. Se toteutettiin nettikyselynä Webropol-ohjelmalla keväällä ja syksyllä 2008. Kysely testattiin neljällä musiikkialan ammattilaisella, joista yksi oli musiikkiopiston rehtori ja kolme edusti ammatillisen koulutuksen eri sektoreita. Kyselylomakkeeseen tehtiin tarvittavat muutokset palautteen perusteella. Kyselylomake on raportin liitteenä 4.

Osoite kyselyn verkkosivulle lähetettiin sähköpostilinkkinä Suomen musiikkioppilaitosten liiton (SML) jäsenopistoille (88), konservatorioille (15),¹ ammattikorkeakouluille (10) ja 75 ”vapaalle” musiikkikoululle. Lisäksi kysely lähetettiin Kansalais- ja työväenopistojen liiton kautta kaikille liiton jäsenoppilaitoksille (228). Kysely tavoitti siten kaikkien vastaajaryhmien perusjoukot. Kysely oli osoitettu oppilaitosten rehtoreille ja ammattikorkeakoulujen koulutusjohtajille. Silloisesta Helsingin ammattikorkeakoulu Stadiasta (nykyinen Metropolia Ammattikorkeakoulu) hyväksyttiin kaksi vastausta, vastaushetkellä varsin erillisinä yksikköinä toimineet klassisen ja pop/jazz-musiikin linjat erikseen. Tällöin musiikkialan opetusta antavien ammattikorkeakoulujen perusjoukko nousi kymmenestä yhteentoista.

¹ Osa konservatorioista on myös SML:n jäseniä. SML:n jäsenopistot opettavat kaikki laajaa oppimäärää, mutta joukossa on jokunen sellainen opisto, joka ei ole tuntiperusteisen valtionavun piirissä.

Vastaaminen kyselyyn oli varsin vaisua. Muistutuksia lähetettiin useita, ja kaikkiin konservatorioihin ja ammattikorkeakouluihin oltiin myös puhelinyhteydessä. Näiden vastaajaryhmien vastausprosentit saatiin siten nousemaan kohtuullisiksi. Kun musiikkioppilaitosten vastausprosentti uhkasi jäädä alle 50:n, pelättiin kadon olevan systemaattinen siten, että esimerkiksi taloudellisista, PARAS-hankkeeseen tai muihin hallinnollis-rakenteellisiin kysymyksiin² liittyvistä syistä mahdollisesti kriisiytyneet musiikkiopistot eivät olisi vastanneet. Asiaa selviteltiin soittamalla 13 musiikkiopistoon alueilla, joissa kato oli suurinta. Oletus vastaamattomuuden syistä osoittautui vääräksi. Näiden 13 musiikkioppilaitoksen vastaukset kyselyn keskeisiin kysymyksiin kirjattiin ylös puhelimen välityksellä ja lisättiin aineistoon. Alueellisesti ja kokojensa puolesta tarkasteltui-
na musiikkiopistojen, toisen asteen/konservatorioiden ja ammattikorkeakoulujen ryhmät ovat varsin edustavia.

Vapaiden musiikkikoulujen sekä kansalaisopistojen vastausprosentit jäivät niin alhaisiksi, että niitä ei tarkastella erikseen oppilaitostyypeittäin samalla tavoin kuin musiikkiopistoja, toista astetta/konservatorioita ja ammattikorkeakouluja. Koko aineistoa tarkasteltaessa vapaat musiikkikoulut ja kansalais- ja työväenopistot ovat kuitenkin mukana tarkasteluissa. Lopulliset vastausprosentit ovat luettavissa taulukossa 1:

Taulukko 1. Perusjoukot, vastausten määrät ja vastausprosentit koko aineistossa ja oppilaitostyypeittäin.

Oppilaitostyyppit	Kyselyjä	Vastauksia	Vastausprosentti
Kansalaisopistot	228	28	12
Musiikkikoulut (vapaat)	75	14	19
Musiikkiopistot (SML)	88	57	65
II aste / Konservatoriot	15	11	73
Ammattikorkeakoulut*	11	7	64
Yhteensä	417	117	28

**) Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, nykyinen Metropolia Ammattikorkeakoulu, on laskettu mukaan kahdesti, klassisen ja pop & jazz -koulutusohjelmien osalta erikseen.*

1.2 Aineiston kuvailua

Kyselyn alussa kysyttiin oppilaitoksesta taustatietoja liittyen mm. sijaintiin, omistusmuotoon, annettavaan musiikinopetuksen tasoon, vuosittaiseen opetustuntien ja opiskelijoiden määrään.

Selvityksessä oppilaitoksia tarkastellaan sekä kokonaisuutena (kaikki vastaajaryhmät) että oppilaitostyyppin (musiikkiopistot, toinen aste/konservatoriot, ammattikorkeakoulut) mukaan. Tyypittely ei ole kuitenkaan ongelmatonta. Jo on mainittu se, että kansalaisopistot ja vapaat musiikkikoulut eivät ole selvityksessä ryhminä edustavia. Lisäksi eri oppilaitostyyppit ovat lukumääriltään (perusjoukoiltaan) hyvin erilaisia: Musiikkialaa opettavia ammattikorkeakouluja on

² Keväällä 2008 keskusteltiin mm. siitä, että kunnallisia musiikkioppilaitoksia oltaisiin liittämässä hallinnollisesti kansalais- ja työväenopistojen yhteyteen.

10³ ja toisen asteen oppilaitoksia 15. Tuntiperusteisen valtionosuuden piirissä olevia musiikkiopistoja on 88 ja kansalais- ja työväenopistoja 228. ”Vapaita”, so. tuntiperusteisen valtionavun tai SML:n ulkopuolella olevia musiikkikouluja löydettiin 75. Nämä eri kokoluokat perusjoukoissa aiheuttavat ongelmia ryhmien tilastollisessa tarkastelussa mm. tilastollisen merkitsevyyksien suhteen: vertailtaessa eri oppilaitostyyppisiä on monesti käytännössä lähes mahdoton saada tutkituille muuttujille tilastollisesti kovinkaan merkitseviä eroja suhteessa eri taustamuuttujiin. Koska toisen asteen/konservatorioiden, ammattikorkeakoulujen ja erityisesti suurimman osaryhmän, musiikkiopistojen, joukkoja voidaan pitää varsin hyvin näiden perusjoukkoja edustavina, niiden välisiä eroja voidaan pitää kuitenkin useimmiten vähintään suuntaa antavina.

Tyypittelyä vaikeuttaa myös se, että tutkituilla oppilaitostyypeillä on myös jonkin verran päällekkäisyyksiä, mitä tulee käytettäviin opetussuunnitelmiin: Selvityksen toisen asteen oppilaitoksista kaikilla paitsi kolmella oli myös taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista opetusta. Käytännössä pienempi osa konservatorioiden opiskelijoista opiskelee ammatillisten perusopintojen oppimäärää suurimman osan ollessa musiikkiopistotasolla taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän piirissä. Musiikkiopistoissa opetetaan paikoin taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän lisäksi yleisen oppimäärän mukaisesti (7 opistoa). Yksi kansalaisopistosta ilmoitti antavansa vapaan sivistystyön opetuksen lisäksi toisen asteen opetusta ja kaksi ilmoitti antavansa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaista opetusta. Osa vapaista musiikkikouluista antaa taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista opetusta kunnan opetusluvan perusteella. Tutkimuksessa oppilaitokset on kuitenkin luokiteltu kukin oman perustehtävänsä mukaiseen ryhmään vaikka niissä annetaan opetusta eri opetussuunnitelmien mukaisesti.

Selvityksen oppilaitokset jakautuivat lääneittäin seuraavasti:

Taulukko 2. Oppilaitosten jakautuminen eri lääneihin.

	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Itä-Suomi	Oulu	Lappi	Yhteensä
Kansalaisopistot	9	10	4	3	2	28
Musiikkikoulut	10	4	0	0	0	14
Musiikkiopistot	23	20	6	6	2	57
II aste / Konservatoriot	2	3	3	2	1	11
Ammattikorkeakoulut	3	3	1	0	0	7
Yhteensä	47	40	14	11	5	117

3 Valtionhallinnon keskittämispoliittikan seurauksena ammattikorkeakouluissa on tapahtumassa rakennemuutos, jonka seurauksena ammattikorkeakouluissa tapahtuu sekä fuusioita että erilaisia liittoutumisia. Musiikin alalla suurin vaikutus lienee Pohjois-Karjalan ja Savonia ammattikorkeakoulujen yhteistyö, jossa näiden oppilaitosten musiikin koulutusohjelmat yhdistyvät. Myös ainakin Tampereen seudulla on odotettavissa ammattikorkeakoulufuusio (Pirkanmaan ja Tampereen ammattikorkeakoulut). Musiikin kannalta tämä liitos ei ole kuitenkaan niin merkittävä kuin Savo-Karjalassa, sillä TAMK:ssa ei ole musiikkialan opetusta.

Omistusmuotonsa perusteella eri oppilaitokset jakautuivat seuraavasti:

Taulukko 3. Omistusmuodot oppilaitostyypeittäin

	Kunta- liitto	Kunta	Kunnan tai kuntayhtymän osakeyhtiö tai säätiö	Yksityinen oppilaitos, jota kunta tukee	Yksityinen oppilaitos; ei kunta- tukea	Jokin muu	Yh- teensä
Kansalaisopistot	1	23	1	2	3	0	30
Musiikkikoulut	0	0	0	5	6	1	12
Musiikkiopistot	2	33	0	20	1	1	57
II aste / Konservatoriot	3	3	0	3	0	2	11
Ammattikorkeakoulut	1	3	3	0	0	0	7
Yhteensä	7	62	4	30	10	4	117

Kokonsa perusteella oppilaitokset luokiteltiin kolmeen luokkaan (taulukko 4). Pienimmässä luokassa vuosittaisten opetustuntien määrä on alle 10 000, keskiuudessa 10 001–20 000 ja suuressa yli 20 000 tuntia vuodessa.

Taulukko 4. Oppilaitoksien koot vuosittaisen musiikin opetustuntien määrän mukaan sekä oppilaitostyypeittäin.

	Pieni (opetustunteja korkeintaan 10 000)	Keskisuuri (opetustunteja 10 001–20 000)	Suuri (opetustunteja vähintään 20 000)	Yhteensä
Kansalaisopistot	28	0	0	28
Musiikkikoulut	13	1	0	14
Musiikkiopistot	19	25	13	57
II aste / Konservatoriot	2	1	8	11
Ammattikorkeakoulut	1	3	3	7
Yhteensä	63	30	24	117

Taulukossa 5 on esitetty oppilaiden ja opettajien sekä vuosittaisten opetustuntien määrät eri oppilaitostyypeittäin. 62 % opetustunneista annetaan musiikkiopistoissa, vajaa viidennes toisella asteella/konservatorioissa ja kolmannes ammattikorkeakouluissa. Vaikka tämän aineiston perusteella vain murto-osa opetuksesta annetaan kansalais- ja työväenopistoissa ja vapaissa musiikkikouluissa, ovat näiden sektorien opetustuntimääräosuudet todellisuudessa kohtalaisen suuria. Vapaa sivistystyö, kuten myös vapaat musiikkikoulut, ovat merkittävä musiikkialan opetusta antava taho ja alan opettajien työllistäjä. Kun vapaan sivistystyön annetut musiikkitunnit 2004 olivat 402 000 opetustuntia, niin musiikkiopistoissa opetettiin lukukautena 2004–2005 kaikkiaan noin 1 568 800 tuntia (Heino & Ojala 2006, 20; Vapaa sivistystyö numeroina 2004). Verrattuna muihin oppilaitostyypeihin vapaan sivistystyön reaalin musiikinopetuksen tuntimäärä on siten osapuilleen neljäsosa musiikkiopistojen tuntimäärästä, sama tai hieman vähemmän kuin toisen asteen arvioitu kokonaisvuosituntimäärä ja kaksinkertainen verrattuna arvioituun ammattikorkeakoulujen kokonaisvuosituntimäärään.

Koramon taiteen perusopetusselvityksessä (2009) tavoitettiin musiikkiopistojen (88) lisäksi 23 muuta musiikin laajaa ja 91 musiikin yleistä oppimäärää antavaa oppilaitosta, joiden vuosittainen kokonaistuntimäärä oli yhteensä 780 856. Oppilaitokset koostunevat vapaista musiikkikouluista sekä kansalais- ja työväenopistoista – tosin tämä ei tullut selvityksessä ilmi ja perustuu näin ollen olettamukseen. Vaikka tässä selvityksessä tavoitettiin kansalais- ja työväenopistoista ja vapaista musiikkikouluista vain murto-osa, näiden antamien tuntimäärien työllistävyys on kansallisella tasolla merkittävä.

Taulukossa 5 on arvioitu oppituntien vuosittaisen musiikinopetuksen kokonaistuntimäärän olevan noin 3,4 miljoonaa. Arviot ammattikorkeakoulujen ja toisen asteen kokonaisvuosituntimäärästä on tehty karkeasti suhteuttamalla tässä tutkimuksessa raportoidut vuosituntimäärät kaikkiin musiikkialaa opettavien ammattikorkeakoulujen lukumäärään suhteessa vastausprosenttiin.

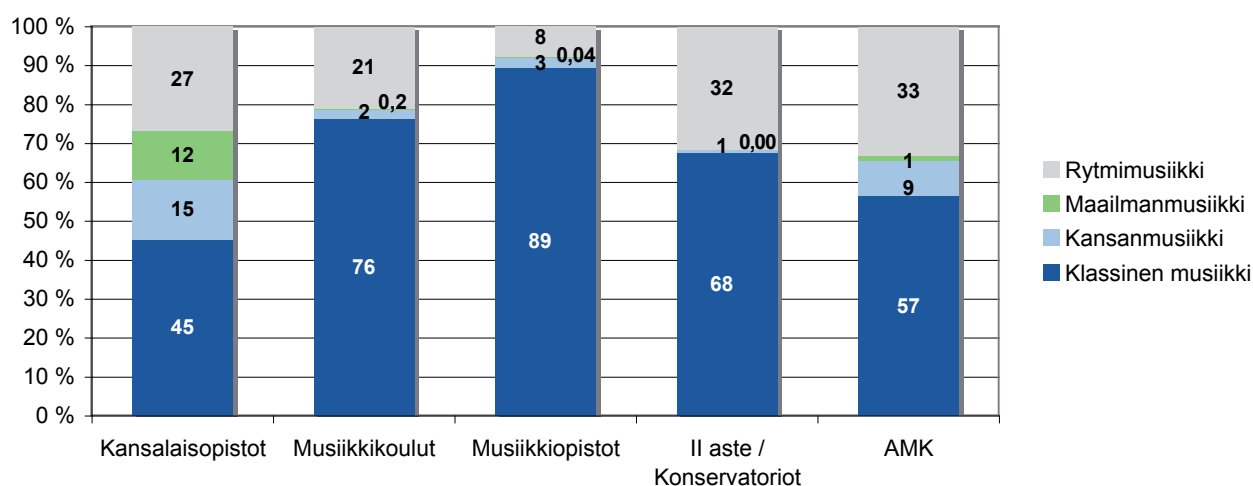
Taulukko 5. Tutkimuksen tavoittamien oppilaiden, opettajien ja opetustuntien määrä oppilaitostyypeittäin. Karkea arvio oppituntien kokonaismäärästä koko maassa.

Oppilaitostyyppi	Oppilaiden määrä	Opettajat (pää- ja sivutoimiset)	Musiikin oppituntien määrä / vuosi	Arvio oppituntien kokonaismäärästä
Kansalaisopistot	38 476	368	58 093	402 000*
Musiikkikoulut	3 350	205	47 209	780 856**
Musiikkiopistot	24 165	1 598	804 181	1 561 311**
II aste / Konservatoriot (sis. TPO)	6 449	549	342 210	468 000
Ammattikorkeakoulut	1 170	419	128 270	200 000
Yhteensä	73 610	3 139	1 379 963	3 412 167

**) Lähde: Vapaa sivistystyö numeroina 2005. **) Lähde: Koramo 2009. Musiikkiopistojen luvuissa on mukana ainoastaan TPO laajan oppimäärän mukainen opetus, jonka lisäksi niissä annetaan paljon myös muuta opetusta. Osa musiikkikoulujen luvuista voi olla päällekkäisiä kansalaisopistojen tuntimäärien kanssa.*

Vastaajat ilmoittivat myös eri musiikin lajeissa annetut opetustunnit. Genret oli määritelty kysymyksissä seuraavasti: klassinen musiikki, suomalainen kansanmusiikki, maailmanmusiikki ja muu rytmimusiikki (pop/rock/jazz/iskelmä/tanssi). Tulokset on koottu kuvioon 1, ja ne ovat samansuuntaiset kuin ja Kiutun ja Murton (2008) selvityksessä, jossa musiikkiopistojen laajan oppimäärän mukaisesta opetuksesta 7,6 % oli rytmimusiikkia ja 1 % kansanmusiikkia.

Vastausten perusteella voidaan todeta, että eniten klassista musiikkia opetetaan musiikkiopistoissa, joissa opetetaan vastaavasti vähiten rytmimusiikkia. Rytmimusiikin osuudet ovat suurimmat ammattikorkeakouluissa ja toisella asteella/konservatorioissa. Ammattikorkeakouluissa klassisen musiikin opetuksen osuutta vähentää vielä lisäksi kohtalaisen suuri kansanmusiikin osuus. Eniten kansanmusiikkia ja maailmanmusiikkia opetetaan kansalaisopistoissa, joissa ylipäättensä on monipuolisin eri musiikinlajien kirjo.

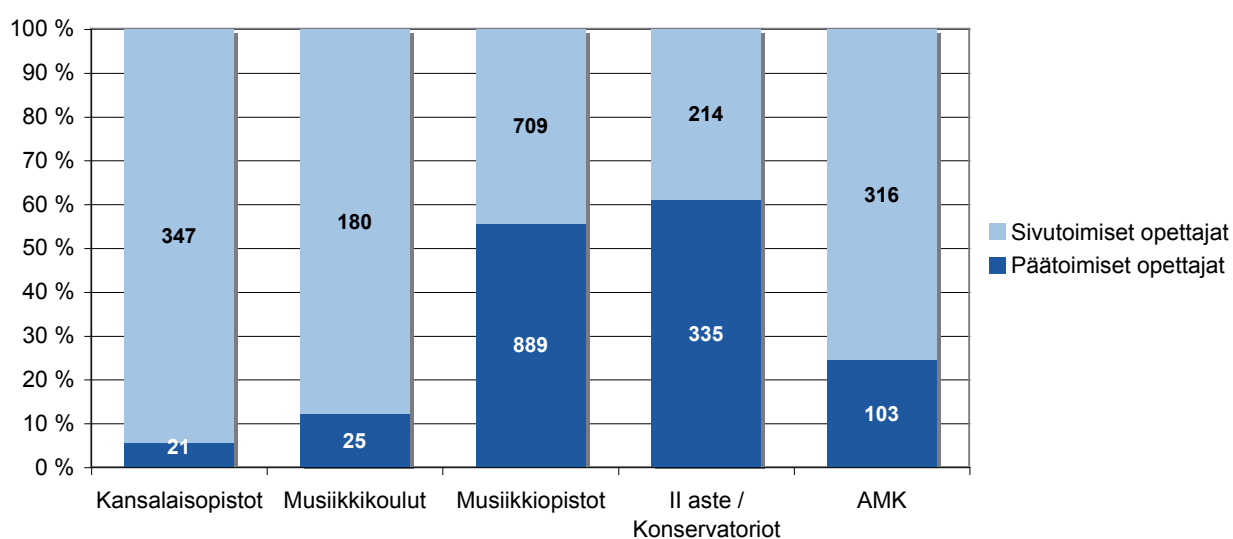

Kuvio 1. Eri musiikinlajien mukaisen opetuksen osuudet oppilaitostyypeittäin.

2 MUSIIKKIOPPILAITOSTEN OPETTAJAT

2.1 Määrä ja työsuhteet

Musiikkioppilaitosten opettajakuntaa kartoitettiin mm. määrän ja koulutustaustojen osalta. Yhteenveto opettajien määrästä ja työsuhteiden laadusta eri oppilaitostyypeittäin on esitetty kuviossa 2. Tutkimuksella tavoitettiin välillisesti kaikkiaan 3 139 opettajaa, joista päätoimisia oli 1 373 (44 %). Ammattikorkeakouluissa opettajia oli 419, joista 103 (25 %) oli päätoimisia. Musiikkialan ammatillisen peruskoulutuksen työryhmämuistiossa arvioitiin ammattikorkeakouluissa olevan kaikkiaan 276 musiikinopetuksen henkilötyövuotta, joista vakinaisia 157 (57 %) henkilötyövuotta (Opetusministeriö 2002). Tämän tutkimuksen ammattikorkeakouluopettajat olivat siis huomattavasti suuremmissa määrin sivutoimisia kuin em. työryhmäraportissa 2002 arvioitiin olevan osa-aikaisia henkilötyövuosia.

Kuvio 2. Päätoimiset ja sivutoimiset opettajat eri oppilaitostyypeittäin. Huom. toisen asteen/konservatorioiden luvuissa on mukana taiteen perusopetuksen opettajat. Vain osa selvityksellä tavoitetuista opettajista opettanee pelkästään toisen asteen opiskelijoita.

Toisella asteella/konservatorioissa ja musiikkiopistoissa opettavista tavoitettiin tässä selvityksessä yhteensä 2 147 opettajaa, joista päätoimisia on 1 224 (57 %). 2005 näitä opettajia raportoitiin olevan kaikkiaan yhteensä 3 540, joista päätoimisia 1 940 (55 %) (Heino & Ojala 2006; luvuissa on mukana konservatorioiden TPO:sta antavat opettajat, mutta niistä on vähennetty tanssin opetustuntien perusteella laskettu tanssinopettajien oletettu osuus).⁴

Ainoastaan musiikkiopistoissa ja toisella asteella/konservatorioissa suurempi osa opettajista on päätoimisia kuin sivutoimisia. Toisella asteella/konservatorioissa päätoimisten opettajien osuus on jopa 61 %. Sivutoimisten opettajien suhteellinen osuus on suurin kansalais- ja työväenopistoissa ja vapaissa musiikkikouluissa. Ammattikorkeakouluissakin päätoimisia opettajia on vain neljännes kaikista opettajista.

Tämä selvitys ei mahdollista vapaata sivistystyötä antavien musiikinopettajien määrän arviointia. Musiikinopetuksen tiedetään kuitenkin olevan varsin mittavaa vapaan sivistystyön piirissä. Vuonna 2004 kansalais- ja työväenopistoissa ym. vapaan sivistystyön oppilaitoksissa musiikkia opetettiin kaikkiaan 402 043 tuntia (Vapaa sivistystyö numeroina 2004). Laskennallisesti voidaan varovasti ja karkeasti arvioida tämän vastaavan vähintään 670–837 henkilötyövuotta, mikäli käytetään lukuvuotena 24 viikkoa⁵ ja päätoimisen opettajan viikoittaisena opetustuntimääränä 20–25 tuntia. Musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmän vastaava arvio oli 190 vakinaista henkilötyövuotta (Opetusministeriö 2002).

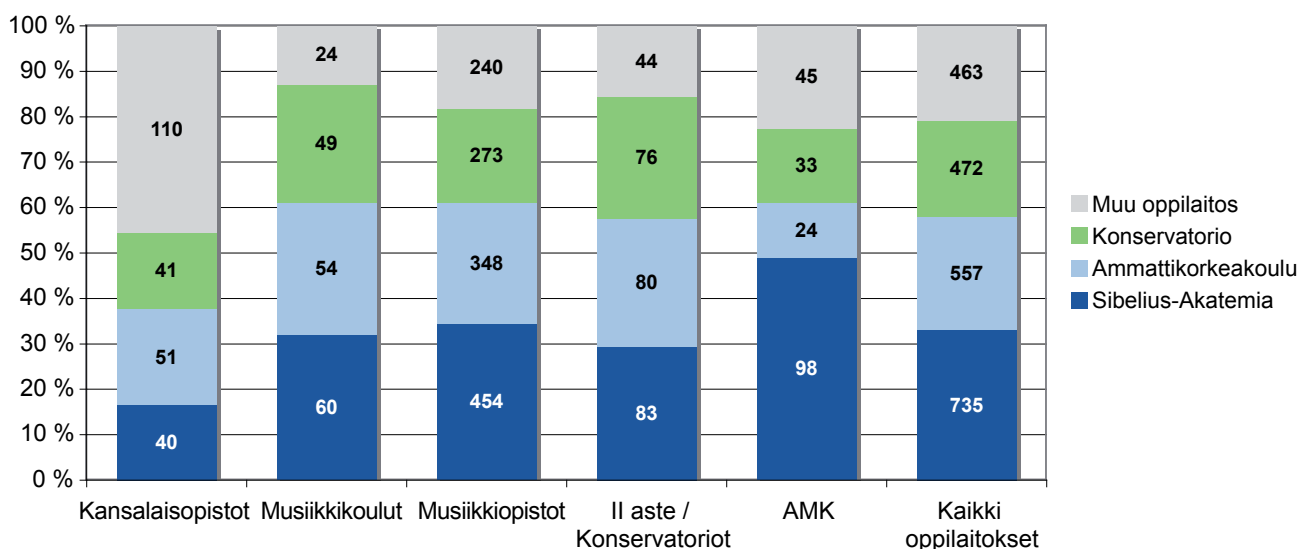
2.2 Opiskelutaustat

Kyselyssä selvitettiin myös musiikinopettajien koulutustaustoja. Tietoa opettajien opiskelutaustoista saatiin yhteensä 2 227 opettajan kohdalta, kun opettajien määrä kyselyyn osallistuneissa oppilaitoksissa raportoitiin olevan yhteensä 3 139. Vaikka noin tuhannen kyselyn piirissä olevan opettajan opiskelutausta jäi siis selvittämättä, selvityksen tulos antaa kuitenkin viitteitä musiikinopettajien opiskelutaustoista ja eri koulutusten osuuksista eri oppilaitostyypeissä. Tulokset opettajien opiskelutaustoista on esitetty kuviossa 3.

Selvityksen piirissä olevista musiikinopettajista joka kolmas eli 33 % on lähtöisin Sibelius-Akatemiasta. Neljännes, eli 25 % opettajista on opiskellut ammattikorkeakoulussa ja 21 % konservatoriossa. Määrällisesti musiikkiopistot ovat suurin Sibelius-Akatemiassa opiskelleiden opettajien työllistäjä. Ammattikorkeakoulujen opettajista lähes puolet on opiskellut Sibelius-Akatemiassa. Huomattava osuus opetuksesta toteutuu myös ammattikorkeakouluissa opiskelleiden opettajien voimin, erityisesti toisella asteella/konservatorioissa, musiikkiopistoissa, sekä musiikkikouluissa. Konservatoriotaustaisten opettajien osuus on vielä noin 21 % kaikissa oppilaitoksissa. Opettajankoulutuksen siirryttyä vanhamuotoisista konservatorioista ammattikorkeakouluihin konservatoriotaustaisen opettajien osuus tulee eläköitymisen myötä kuitenkin lähes kokonaan poistumaan. Lisäksi moni konservatoriotaustainen opettaja täydentää tutkintonsa ammattikorkeakoulutaseksi. Samalla ammattikorkeakoulutaustaisten ja Sibelius-Akatemiassa opiskelleiden opettajien suhteellinen osuus opettajakunnasta tulee kasvamaan – aika näyttää, missä suhteessa missäkin oppilaitostyyppissä.

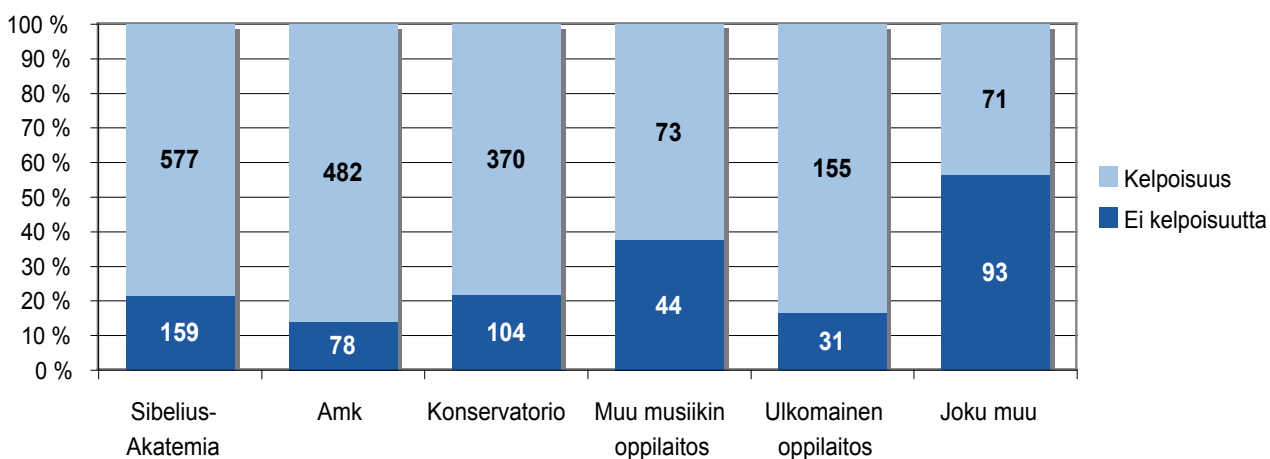
⁴ Heino & Ojala 2006, 17–18. Koramon (2009) selvityksessä opettajien määrää ei tutkittu.

⁵ Kansalais- ja työväenopistojen lukuvuosittainen opetustuntiviikkomäärä on 24.

Kuvio 3. Opettajien opiskelutaustat eri oppilaitostyypeissä.

Opiskelutaustojen lisäksi selvitettiin musiikinopettajien kelpoisuuksia (ks. kuvio 4). Selvityksen mukaan Sibelius-Akatemiassa ja konservatorioissa opiskelleista jopa viidenneksellä ei ole kelpoisuutta nykyiseen opetustehtäväänsä. Käytännössä tämä tarkoittaa usein sitä, opinnot ovat jääneet kesken, mutta kelpoisuusehtojen muutoksilla ja tutkintonimikkeiden vanhentumisella lienee myös osansa asiaan.

Kuvio 4. Opettajien opiskelutaustat ja kelpoisuudet.

2.3 Rekrytointi

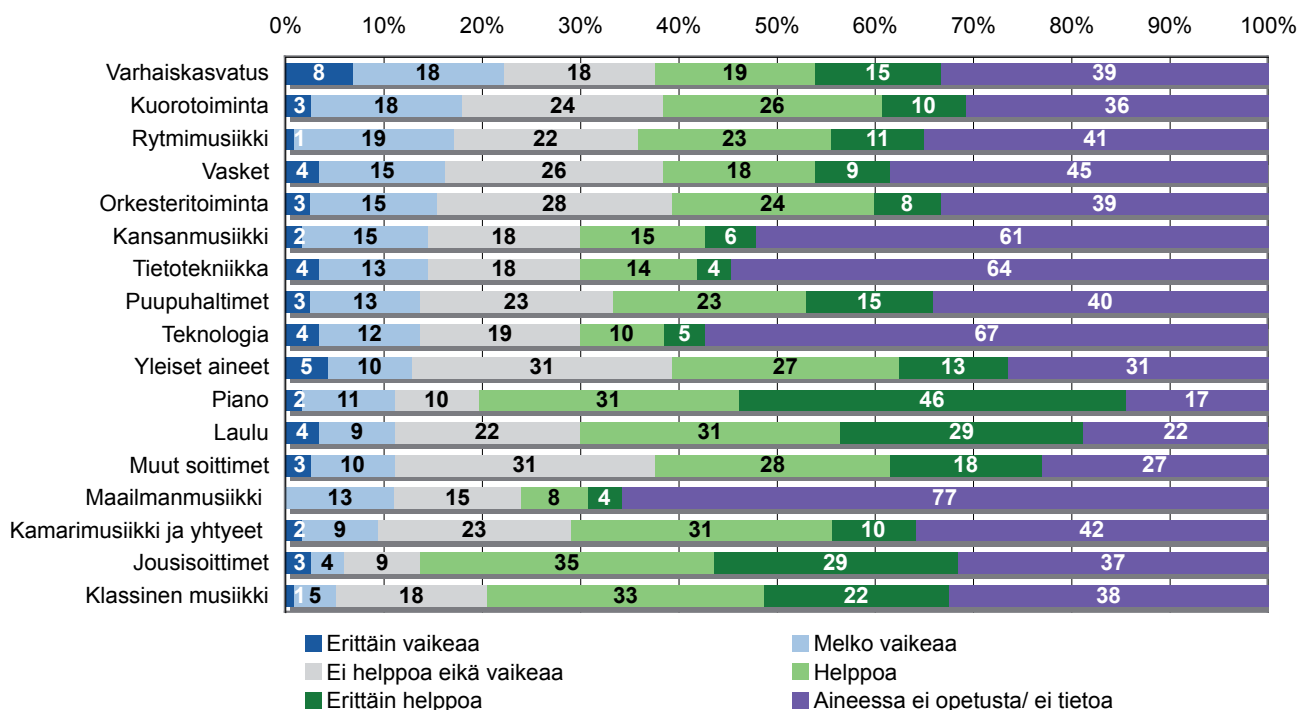
Kyselyyn vastanneilta (koko aineisto, n=117) kysyttiin pätevän opetushenkilökunnan rekrytoinnin sujuvuudesta eri opetusaineiden kohdalla. Jos vastaajan oppilaitoksessa ei ole/ole ollut kyseistä opetusta, kohta kehoitettiin jättämään kyselyssä tyhjäksi. Kuviota 5 voi siis lukea siten, että kunkin oppiaineen numerus (n) kuvaa myös sen, kuinka monessa selvityksen tavoittamassa oppilaitoksessa kutakin oppiainetta tai soitinta opetetaan.

Yleisesti rekrytointien todettiin olevan kohtalaisen helppoa. Vastauksissa on kuitenkin havaittavissa laajasti hajontaa. Joissain oppilaitoksissa koetaan, että jonkin tietyn aineen opettajia on helppo rekrytoida, kun toisissa saatetaan kokea rekrytointivaikeuksia samassa aineessa. Rekrytoinnin sujuvuuteen saattavat vaikuttaa monet seikat, esimerkiksi oppilaitoksen sijainti, rekrytointikriteerit, sekä se onko kyseessä pysyvä virka, vai tuntiopettajuus tai jokin muu järjestely, ja nämä saattavat aiheuttaa hajontaa vastauksissa. Joitain tendenssejä aineistossa kuitenkin oli havaittavissa.

Eniten vaikeuksia raportoitiin varhaiskasvatuksen opettajien rekrytoinnissa. 26 vastaajaa (33 %, n=79) oli kokenut varhaiskasvattajan rekrytoinnissa ongelmia. Suhteellisesti tarkastellen vaikeuksia ilmeni myös maailmanmusiikin (33 % opettavista oppilaitoksista), tietotekniikan (31 %), teknologian (31 %) ja kansanmusiikin (30 %) opettajien rekrytoinneissa. Myös noin neljäsosa oppilaitoksista on kokenut rekrytointivaikeuksia kuorotoiminnan (26 %) rytmimusiikin (26 %) ja vaskisoitinten opettajien (25 %) kohdalla.

Opettajien rekrytointien koettiin olevan pääasiassa erittäin helppoa tai helppoa pianonsoiton (77 %), laulun (63 %), viulunsoiton (79 %), klassisen musiikin aineiden (73 %) opetukseen. Yli puolet vastaajista vastasi myös kamarimusiikin (54 %), sekä muiden soittimien opetuksen (51 %) opettajien rekrytoinnin olevan erittäin helppoa tai helppoa.

Opetushenkilökunnan rekrytoinnin sujuvuus

Kuvio 5. Opetushenkilökunnan rekrytoinnin sujuvuus koko aineistossa.

Aineistoa tarkasteltiin myös lääneittäin ja oppilaitostyypeittäin. Läänittäisessä tarkastelussa eroja rekrytoinnin sujuvuudessa oli havaittavissa suuntaa antavasti siten, että helpoimmin rekrytoinnit koettiin sujuvan Etelä-Suomessa, kun vaikeuksia esiintyi enemmän Pohjois-Suomessa. Oppilaitostyypeittäin tehdyssä vertailussa ei havaittu suuria eroja.

Vastaajia kehoitettiin myös kertomaan kohtaamistaan erityisistä rekrytointiongelmista vapaa-muotoisesti. 61 % (n=71) kaikista kyselyyn vastanneista vastasi avoimeen kysymykseen. 12 vastaajaa totesi, ettei erityisiä ongelmia rekrytoimisessa ole ollut. Näistä neljä korosti erityisesti oppilaitoksensa keskeistä sijaintia rekrytointia helpottavana tekijänä.

23 vastaajaa, eli 32 % kysymykseen vastanneista, raportoi rekrytointiongelmiensa koskevan tiettyjen oppiaineiden opettajia. Esimerkiksi rytmimusiikin (6 mainintaa), varhaiskasvatuksen (4 mainintaa) ja vaskisoitinten opetuksen järjestäminen koettiin hankalaksi, joko opettajien vähäisen määrän takia, tai kyseisten opettajien opetustoimipisteen sijainnin takia. Avoimissa vastauksissa esiin tulleet rekrytointiongelmista kärsivät oppiaineet olivat pitkälti samoja, joita raportoitiin rekrytoinnin sujuvuutta kartoittavassa kysymyksessä (ks. kuvio 5). Vastauksissa kerrottiin myös tiettyjen oppiaineiden erityistaitojen osaamispuutteista (5 mainintaa), sekä raportoitiin vaikeuksia löytää opettajia, joilla olisi osaamista joko eri instrumenttien tai yleisesti eri oppiaineiden opetuksessa (6 mainintaa).

Rekrytointiongelmiensa raportoitiin johtuvan myös oppilaitoksen syrjäisestä sijainnista (11 mainintaa) ja rekrytoinnin kohteena olevien työsuhteiden laadusta, esim. sivutoimisuuden vähäisestä tuntimäärästä, pätkätöistä tai määräaikaaisuuksista (13 mainintaa). Osin nämä kaksi tekijää nivoutuivat myös yhteen: pienellä paikkakunnalla sijaitsevaan pieneen oppilaitokseen voi olla hankala rekrytoida opettajaa, jolle olisi tarjolla vain vähän tuntiopetusta. Erityisesti nämä tekijät tuntuvat kohdistuvan pieniin paikkakuntiin, joiden läheisyydessä ei ole muita musiikin toimijoita, esimerkiksi oppilaitoksia tai orkestereita.

2.4 Osaaminen

Opettajien osaamisen ja sen puutteita tarkastellaan koko aineiston (n=117) osalta. Vastaajille annettiin mahdollisuus kertoa avoimilla vastauksilla kokemuksistaan opetushenkilökunnan osaamisen puutteista opetusaineittain. Avoimia vastauksia kertyi vastaajien määrään nähden vähän. Osin tämä johtuu siitä, että monia soittimia tai oppiaineita opetetaan vain osassa oppilaitoksia.

Vastauksia tarkasteltiin opetusaineittain tai soittimittain. Taulukossa 6 on esitetty useammin kuin kerran esille nousseita puutteita. Kaikille aineille yhteisiä osaamispuutteita olivat monipuolisuus (lähinnä genre-monipuolisuus akselilla kevyt–klassinen), ryhmä- ja yhteopetus, kuorojen ja orkestereiden johtaminen sekä improvisaatio. Lisäksi nostettiin esiin pedagoginen pätevyys ja osaaminen yleensä, sekä varhaispedagogiset taidot. Ruotsinkielisen opetuksen puute esiintyi myös monen eri oppiaineen ja soitinopetuksen kohdalla.

Oppiaine- tai soitinkohtaisesti tarkastellessa esille nousi erityisesti vapaan säestyksen ja improvi-

saation osaamistarpeet pianonsoiton opetuksessa. Lisäksi yleisten aineiden opetuksen toivottiin integroituvan enemmän muiden aineiden opetukseen.

Yleisesti tarkasteltuna keskeisiä tämän hetken osaamisen puutteita ovat vapaa säestys tai improvisointi, monipuolisuus ja ryhmäopetus, sekä ylipäättensä pedagoginen osaaminen. Ryhmäopetukseen liittyen, mukaan luettuina myös orkesteri- ja kuorotoiminta, esiin nousi myös kyky organisoida ryhmien toimintaa.

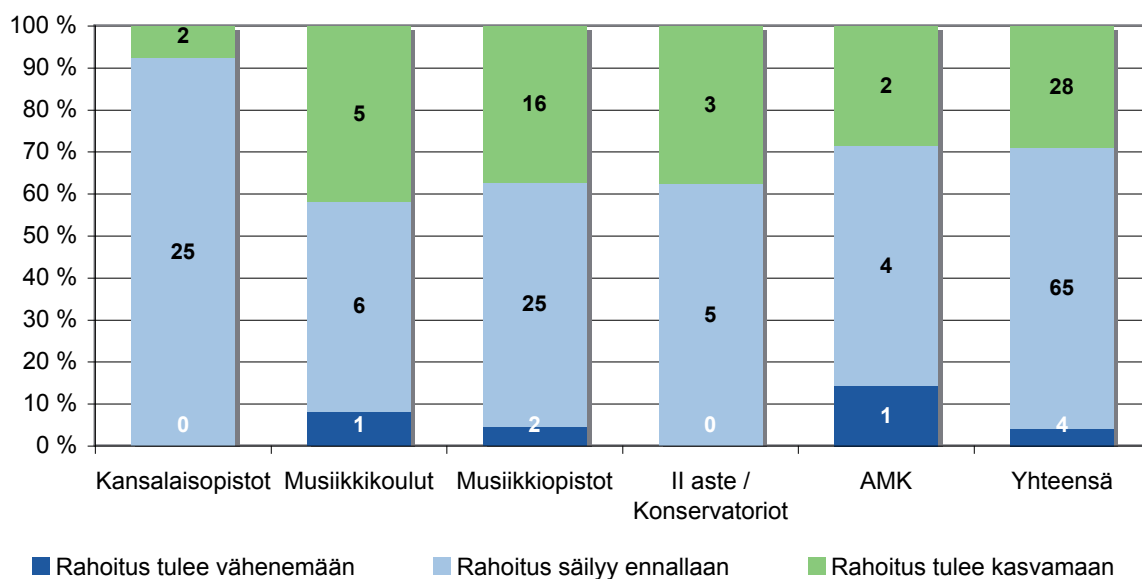
Taulukko 6. Puutteita opetushenkilökunnan osaamisessa.

Aineet	Opetushenkilökunnan puutteita (mainintojen määrä suluissa)	n
Varhaiskasvatus	pedagoginen pätevyys (5), erityisopetus (3)	23
Kuorotoiminta	johtaminen (3)	9
Rytmimusiikki	yhteissoitto, yhtyeet (3)	10
Vasket	monipuolisuus (3), orkesterinjohtaminen (2), varhaispedagogiikka (2)	16
Orkesteritoiminta	johtaminen (7)	15
Kansanmusiikki	–	6
Teknologia ja tietotekniikka	musiikkitekologinen osaaminen (5)	12
Puupuhaltimet	improvisaatio (2), monipuolisuus (2)	10
Yleiset aineet	integrointi muuhun opetukseen (esim. soitinopetus) (8), musiikkitekologia ja muu tekn. osaaminen (4)	17
Piano	vapaa säestys ja improvisaatio (16), monipuolisuus (5), ryhmäopetus (3), pedagogiset valmiudet (3)	21
Laulu	monipuolisuus, rytmimusiikki (7)	12
Muut soittimet	improvisaatio (3), pätevyys (3), monipuolisuus (2)	9
Maailmanmusiikki	–	3
Kamarimusiikki ja yhtyeet	ryhmäopetus ja yhtyeet (4)	13
Jousisoittimet	ryhmäopetus ja yhtyeet (6), improvisaatio (3), varhaispedagogiikka (2)	17
Klassinen musiikki	monipuolisuus (4), ryhmäopetus (2)	9

2.5 Opettajien täydenniskoulutus

Oppilaitoksilta kysyttiin vuotuista täydenniskoulutusmäärärahan suuruutta. Yleensä oppilaitoksien täydenniskoulutusbudjetti oli prosentin, prosentin kymmenesosan tai jopa sadasosan verran kokonaisbudjeteista. Monissa oppilaitoksissa budjettiin ei ollut varattu yhtään täydenniskoulutusrahaa.

Avointen vastauskommenttien perusteella näyttäisi siltä, että vaatimattomasta täydenniskoulutusmäärärahoituksesta huolimatta *ad hoc* -tilanteissa rehtori kuitenkin järjestäisi vähintäänkin osarahoituksen täydenniskoulutukseen. Rehtoreiden periaatteellinen täydenniskoulutusmyönteisyys näkyi myös siinä, että yli neljännes heistä arveli täydenniskoulutusmäärärahojen kasvavan tulevaisuudessa, ja vain harva arveli määrärahojen laskevan (ks. kuvio 6).

Kuvio 6. Arviot täydennyskoulutuksen rahoituksesta seuraavan viiden vuoden aikana.

2.6 Opetushenkilökunnan määrän kehitys

Kyselyyn vastanneilta (koko aineisto, n=117) kysyttiin arvioita opetushenkilökunnan määrän muutoksista seuraavan noin viiden vuoden aikana eri opetusaineiden ja soittimien kohdalla. Jos vastaajan oppilaitoksessa ei ole/ole ollut kyseistä opetusta, kohta kehoitettiin jättämään kyselyssä tyhjäksi. Arviot siis edustavat muutoksia niissä sisällöissä, joissa on jo opetusta. Vastausten jakaumat on esitetty kuviossa 7.

Yleisesti vastaajat arvioivat opetushenkilökunnan määrän lisääntyvän pikemmin kuin vähentyvän. Erityisesti rytmimusiikin opetuksen määrä näyttäisi kasvavan – yksikään vastaaja ei arvioinut että rytmimusiikin opetushenkilökunta tulisi vähenemään tulevien viiden vuoden aikana. Myös musiikkiteknologian ja musiikin tietotekniikan opetushenkilökunnan määrä tulee kyselyn mukaan kasvamaan. Pääasiassa määrän kasvua on nähtävissä myös musiikin varhaiskasvatuksen, sekä kamarimusiikin ja yhtyesoiton opettajien kohdalla.

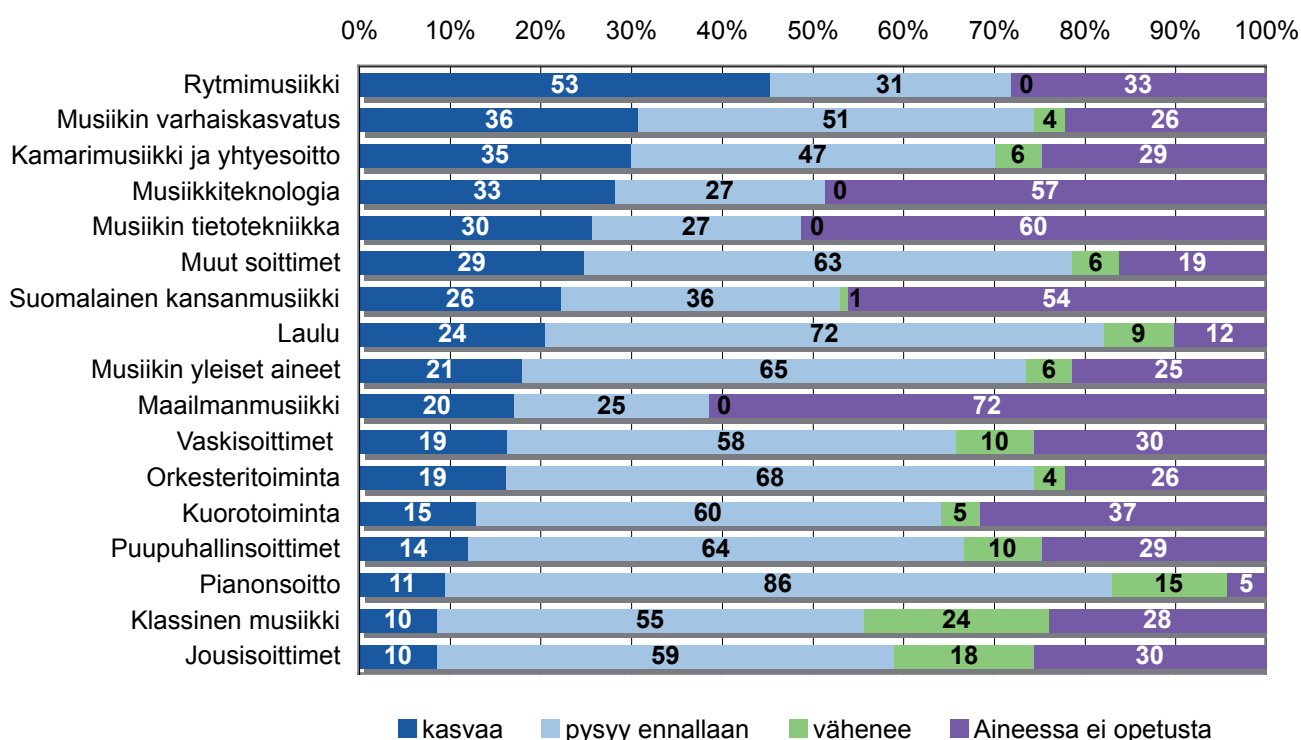
Opetushenkilökunnan määrän vähenemisestä oli aineistossa havaittavissa myös joitain merkkejä tiettyjen soitinten tai aineiden kohdalla. Eniten vähenemistä olisi tulossa yleisesti klassisen musiikin opettajien määrään. Lisäksi jousisoittimien ja pianonsoiton opetuksessa voidaan nähdä vähenemistä, joskin kyseisillä aloilla on havaittavissa joissain oppilaitoksissa myös opettajien määrän mahdollista lisäystä.

Näyttäisi siltä, että opettajakunnan sisällöllisessä painopisteessä olisi tapahtumassa siirtymä klassisesta musiikista rytmimusiikin puolelle. Jousisoittimissa, pianossa ja yleensä klassisessa musiikissa opettajien nettomäärä vähenee rytmimusiikin opettajien määrän kasvaessa vastaavasti. Tulkinta tukee Murton ja Kiutun selvitystä (2008), joka osoittaa rytmimusiikin kysynnän kasvaneen lähivuosina. Viidennes (20 %) em. kyselyyn vastanneesta 89 musiikkiopistosta kertoi rytmimusiikin kysynnän kasvaneen alueellaan huomattavasti ja 53 % jonkin verran 24 % pitäessä

kysynnän tasoa samana kuin ennen. Suosituimmat kevyen musiikin soittimet ovat selvityksen mukaan sähkökitara, sähköbasso, rummut, piano, laulu ja saksofoni. (Emt.)

Optimistisuus opettajakunnan lisäämisessä epäilyttää tekijöitä hieman, ottaen huomioon mm. sen, että opetustuntikohtaiset musiikkiopistokohtaiset valtionavun tuntikiintiöt ovat pysytelleet useita vuosia samoissa lukumäärissä opetusministeriön huomion suuntautuessa muiden taiteenalojen perusopetuksen kehittämiseen (ks. Koramo 2009). Tosin kysely suoritettiin osin keväällä 2008, jolloin heikkenevän taloustilanteen koko kuva ei ollut vielä täysin selvä. Osin vastaukset voidaan tulkita heijastelevan rehtoreiden toiveita yhtä paljon kuin realistisia suunnitelmia.

Opetushenkilökunnan määrä seuraavan viiden vuoden aikana

Kuvio 7. Opetushenkilökunnan määrän muutokset seuraavan noin viiden vuoden aikana koko aineistossa.

3 OPPILAITOSTEN ITSEARVIOINTI

Rehtorit arvioivat SWOT-analyysin mukaisesti oppilaitoksensa nykyisiä vahvuuksia ja haasteita sekä tulevaisuuden mahdollisuuksia ja uhkia. Kussakin arviointialueessa kysyttiin järjestyksessä kolme tärkeintä seikkaa. Avoimet vastaukset luokiteltiin kahdella eri luokituksella: vahvuudet, mahdollisuudet ja uhat yhdellä ja haasteet toisella luokituksella. Tekijät luokittelivat vastaukset toisistaan riippumatta. Rinnakkaisluokittelussa luokitus osoittautui varsin luotettavaksi: yksimielisyysprosentti oli keskimäärin 84 % (vaihteluväli 66–95 % eri luokissa), eikä merkittäviä eroja luokituksessa korrelaatioanalyysien perusteella havaittu. Esimerkkejä luokitelluista avoimista vastauksista on lueteltu raportin liitteessä 1.

SWOT-tarkastelussa aineistoa on käsitelty yhtäältä kokonaisuutena (n=117) ja toisaalta oppilaitostyypeittäin musiikkiopistoissa, toisella asteella/konservatorioissa ja ammattikorkeakouluissa. Näistä esitetään lopuksi erilliset SWOT-taulukot.

3.1 Vahvuudet

Opettajien pätevyys, sitoutuneisuus ja innokkuus mainittiin vastauksissa selkeästi tärkeimpänä oppilaitosten vahvuutena. Yli puolet kaikista kysymykseen vastaajista (n=100) piti opettajia tärkeimpänä tai toiseksi tärkeimpänä oppilaitoksensa vahvuutena. Seuraavaksi eniten vahvuutena mainittiin monipuolisuus. Kolmanneksi tärkeimpänä vahvuutena pidettiin erikoistumista ja olennaiseen keskittymistä. Myös yhteistyö (muut kunnat, muut oppilaitokset, kodit, työelämä), dynaamisuus ja ilmapiiri saivat kukin mainintoja.

Suurin ero vahvuuksissa eri oppilaitostyyppien välillä oli näkemyksissä erikoistumisesta. Ammattikorkeakoulujen vastaajista lähes kaikki pitivät erikoistumista vahvuutenaan, kun toisella asteella/konservatorioissa ja musiikkiopistoissa sen merkitys oli huomattavasti pienempi.

3.2 Haasteet

Vaikka opettajien osaaminen koettiin voimakkaasti sekä vahvuutena että myös tulevaisuuden mahdollisuutena, esiintyi tämä osa-alue myös vahvasti haasteiden puolella. Lähes puolet vastanneista mainitsi opettajien osaamisen ja motivaation tärkeimmäksi tai toiseksi tärkeimmäksi haasteeksi. Esiin avoimissa vastauksissa tulivat mm. työssä jaksaminen ja ikääntyminen sekä ammattitaidon ylläpitämiseen ja toiminnan kehittämiseen liittyvät opettajien osaamisen ongelmat.

Haasteista tärkein olivat kuitenkin talous: puolet vastanneista mainitsi sen tärkeimpänä tai toiseksi tärkeimpänä ongelmana. Miltei puolella vastaajista nousi esiin myös huoli oppilaiden saatavuudesta esimerkiksi lapsi-ikäluokkien vähenemisen seurauksena. Monissa oppilaitoksissa oli myös tila- tai laiteongelmia, joskin nämä maininnat tulivat lähes yksinomaan musiikkiopistoista. Myös erilaiset kasvamiseen ja kehittymiseen liittyvät vaikeudet tulivat esiin. Moni toisen asteen oppilaitos/konservatorio ja musiikkiopisto koki haasteena pelkästään nykytilan ja -tason säilyttämisen, kun ammattikorkeakoulujen vastauksissa tätä huolta ei juurikaan esiintynyt.

Ammattikorkeakouluilla ei kyselyn mukaan ollut ollenkaan ongelmia opiskelijoiden rekrytoinnissa. Sen sijaan yli 40 % vastanneista musiikkiopistojen rehtoreista ja kolmannes toisen asteen/konservatorioiden vastaajajoukosta mainitsi opiskelijoiden saatavuuden haasteena. Toisaalta ainakaan musiikkiopistoissa ei sisään pyrkijöiden määrissä ole tilastojen mukaan tapahtunut tosiasiallista laskua, vaan pikemminkin merkittävää kasvua. Tämä on tosin muodostunut yleisen oppimäärän kysynnän ja tarjonnan lisääntymisestä: Vuonna 2004 musiikkioppilaitoksiin pyrki koko maan tasolla kaikkiaan vain n. 1 200 oppilasta enemmän kuin pelkästään musiikin laajaan oppimäärään 2007. Vuonna 2007 pyrki vielä musiikin laajan oppimäärän lisäksi yli 8 600 oppilasta musiikin yleiseen oppimäärään. (Heino & Ojala 2006, 14; Koramo 2009, 22.)

Tästä voi tehdä sen varovaisen johtopäätöksen, että musiikkiopistoissa huoli oppilaiden saavuudesta johtuu siitä, että opistoissa pelätään lasten suuntautumista yhä enemmän yleiseen oppimäärään.

3.3 Mahdollisuudet

Mahdollisuuksia tarkasteltaessa tulevaisuuteen suuntautuvat toiveet sijoittuvat erityisesti yhteistyöhön, jonka 48 % vastaajista oli maininnut vastauksessaan. Yhteistyökumppaneina mainittiin muut musiikki- tai taidealan oppilaitokset, päiväkodit, koulut, kirjastot, ja kunnat. Myös opettajakunnan osaaminen (29 % kaikista vastaajista) ja monipuolisuus (27 % kaikista vastaajista) koettiin tärkeiksi mahdollisuuksiksi. 17 % kaikista vastaajista piti lisäksi toiminnan tai toiminta-alueen laajentumista ja kuntauudistusta sekä 15 % joustavuutta tärkeinä mahdollisuuksina. Pyrkimys monipuolisuuteen, joustavuuteen, opiskelijoiden tarpeisiin mukautumiseen ja alueellisen tunnettuuden kasvattamiseen voidaan nähdä merkkeinä oppilaitosten entistä avoimemmasta suuntautumisesta ympäröivän yhteiskunnan suuntaan.

Oppilaitostyyppeihin perustuvia eroja on jonkin verran. Sekä joustavuutta että erikoistumista tulevaisuuden mahdollisuutena eniten korosti toinen aste/konservatoriot. Ammattikorkeakouluilla ei ollut yhtään mainintaa erikoistumisesta tulevaisuuden mahdollisuutena, kun taas toiselta asteelta/konservatorioista yli kolmannes oli maininnut sen mahdollisuutena.

3.4 Uhat

Tulevaisuuden uhkista talous koettiin selkeästi suurimmaksi (73 % kaikista vastaajista). Miltei kolmannes kaikista vastaajista piti kulttuuristen ja arvojen muutosta toimintaansa uhkaavana tekijänä. Lähes neljännes vastaajista koki väestörakenteen muutoksen, opiskelijoiden houkuttelemisen sekä opettajien osaamisen, motivaation ja jaksamisen uhkina.

Toisella asteella ja konservatorioissa reilu kolmannes piti uhkaavana luokittelussa kiteytettyä ilmiötä ”kysyntään vastaaminen, opiskelijoiden tarpeiden huomioiminen”, kun musiikkiopistoissa ja ammattikorkeakouluissa asiaa ei koettu ollenkaan uhkaavaksi. Ammattikorkeakouluissa ei pitkäjänteisyyttä vaativan harrastustoiminnan ehtymistä pidetty lainkaan ongelmana, kuten oli laita musiikkiopistoissa ja toisella asteella/konservatorioissa, joissa melkein viidennes vastaajista piti tätä uhkaavana. Myöskään kuntauudistus ja muut laajentumisen kysymykset eivät näytä uhkaavilta ammattikorkeakoulujen kannalta, kun taas sekä toinen aste/konservatoriot että musiikkiopistot kokivat ne paikoin hieman uhkaavina.

3.5 Yhteenvetoa SWOT-analyysistä

Ammattikorkeakoulujen tärkeimmät vahvuudet olivat selvityksen perusteella erikoistuminen ja opettajien ammattitaito (ks. taulukko 7). Haasteissa korostuivat opettajiin ja opetukseen liittyvät asiat sekä talousongelmat. Tulevaisuuden mahdollisuuksina tärkeimpinä koettiin yhteistyö ja monipuolisuus. Uhkissa nousi selkeästi suurimpana esiin talous. Kulttuurinen ja arvojen muutos, pienenevät ikäluokat ja jatkuvuus koettiin myös uhkiksi, joskin vähemmässä määrin.

Taulukko 7. Ammattikorkeakoulujen SWOT-taulukko koulutusjohtajien arvioimana.

Vahvuudet	Haasteet
Erikoistuminen, keskittyminen olennaiseen	Opettajien osaaminen, jaksaminen ym.
Opettajien pätevyys, motivaatio ym.	Talous
Yhteistyö	Kasvu, kehittyminen ja kilpailu
Monipuolisuus	Nykytilanteen säilyttäminen, ajan haasteisiin vastaaminen
Joustavuus, dynaamisuus	
Mahdollisuudet	Uhat
Yhteistyö	Talous
Monipuolisuus	Kulttuurinen ja arvojen muuttuminen
Ilmapiiri	Jatkuvuus
Opettajien pätevyys, motivaatio ym.	Pienenevät ikäluokat
	Opettajien osaaminen, jaksaminen ym.

Toinen aste/konservatoriot koki suurimpina vahvuuksinaan opettajiensa osaamisen ja oppilaitoksensa monipuolisuuden (ks. taulukko 8). Kolmanneksi tärkein vahvuusalue oli yhteistyö. Tulevaisuudessa oppilaitokset pyrkivät yhä enemmän ottamaan huomioon opiskelijoiden tarpeet, tekemään yhteistyötä sekä keskittymään olennaiseen. Haasteissa korkeimmalla oli opettajien osaaminen. Tärkeinä haasteina koettiin myös kasvuun ja kehittymiseen liittyvät kysymykset sekä oppilaitoksen imago ja tunnettuus. Uhkista keskeisin oli kulttuurinen muutos, mutta talous koettiin lähes yhtä uhkaavana.

Taulukko 8. II asteen/konservatorioiden SWOT-taulukko rehtoreiden arvioimana.

Vahvuudet	Haasteet
Opettajien pätevyys, motivaatio ym.	Opettajien osaaminen, jaksaminen ym.
Monipuolisuus	Opiskelijoiden saatavuus, laatu ym.
Yhteistyö	Nykytilanteen säilyttäminen, ajan haasteisiin vastaaminen
Joustavuus, dynaamisuus	Kasvu, kehittyminen ja kilpailu
Mahdollisuudet	Uhat
Kysyntään vastaaminen, opiskelijoiden tarpeet	Kulttuurinen ja arvojen muutos
Yhteistyö	Talous
Erikoistuminen, keskittyminen olennaiseen	Kysyntään vastaaminen, opiskelijoiden tarpeet
Monipuolisuus	
Joustavuus, dynaamisuus	

Musiikkiopistojen tärkeimmäksi koettu vahvuus oli opettajien osaaminen (ks. taulukko 9). Seuraavaksi tärkeimmät vahvuudet olivat monipuolisuus ja erikoistuminen. Tulevaisuuden mahdollisuuksissa opettajien osaaminen nousi tärkeimmäksi yhteistyön ja monipuolisuuden ollessa seuraavina. Haasteista keskeisiä olivat opettajien osaaminen ja työssä jaksaminen, talouden haasteiden ollessa vasta toiseksi tärkein. Uhkissa talous oli selkeästi suurin. Seuraavaksi tulivat

huolet pienenevistä ikäluokista ja kulttuurisesta arvojen muutoksesta. Joissakin opistoissa myös kuntauudistus ja laajentuminen olivat uhkakuvien joukossa, joskin erimielisyys oli tässä suuri – suuri osa opistoista koki kuntauudistuksen mahdollisuutena.

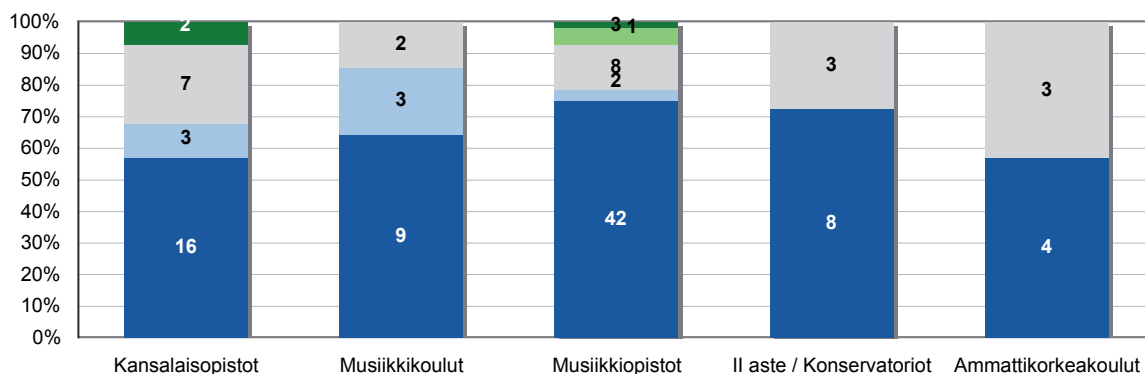
Taulukko 9. Musiikkiopistojen SWOT-tilauskoko rehtoreiden arvioimana.

Vahvuudet	Haasteet
Opettajien pätevyys, motivaatio ym.	Opettajien osaaminen, jaksaminen ym.
Monipuolisuus	Talous
Erikoistuminen, keskittyminen olennaiseen	Opiskelijoiden saatavuus, laatu ym.
Yhteistyö	Tilat ja laitteet
Mahdollisuudet	Uhat
Opettajien pätevyys, motivaatio ym.	Talous
Yhteistyö	Pienenevät ikäluokat
Monipuolisuus	Kulttuurinen ja arvojen muutos
Ilmapiiri	Opettajien osaaminen, jaksaminen ym.

4 KÄSITYKSET OPPILAITOKSEN TOIMINNAN JATKUVUUDESTA

Kyselyssä vastaajia pyydettiin arvioimaan, kuinka varmana he pitävät sitä, että heidän oppilaitoksensa on toiminnassa musiikinopetuksen osalta vielä kymmenen vuoden kuluttua. Vastauksen tulkinna on huomioitava, että ei kysytty sitä, säilyykö toiminta samassa (hallinnollisessa) muodossa kuin vastaushekkellä. Kysymyksellä pyrittiin siten selvittämään ainoastaan jatkuuko samankaltainen musiikinopetus alueella, riippumatta esimerkiksi toiminnan hallinnollisista tai omistuksellisista muodoista.

Käsitykset oppilaitoksen toiminnan jatkuvuudesta on esitetty kuviossa 8. Erittäin epävarmoja oppilaitoksensa tulevaisuudesta oli vain kolme vastaajaa, joista kaksi edusti kansalais- ja työväenopistoja ja yksi musiikkiopistoja. Musiikkiopistoista lisäksi kolme rehtoria piti opistonsa olemassaoloa melko epävarmana kymmenen vuoden kuluttua. Neutraaleja vastauksia tuli edellä mainittujen tahojen lisäksi myös vapaista musiikkikouluista. Sen sijaan sekä toinen aste/konservatoriot että ammattikorkeakoulut suhtautuivat luottavasti tulevaisuuteensa.

Kuvio 8. Arviot musiikkia opettavien oppilaitosten olemassaolon todennäköisyydestä kymmenen vuoden päästä.

5 TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS

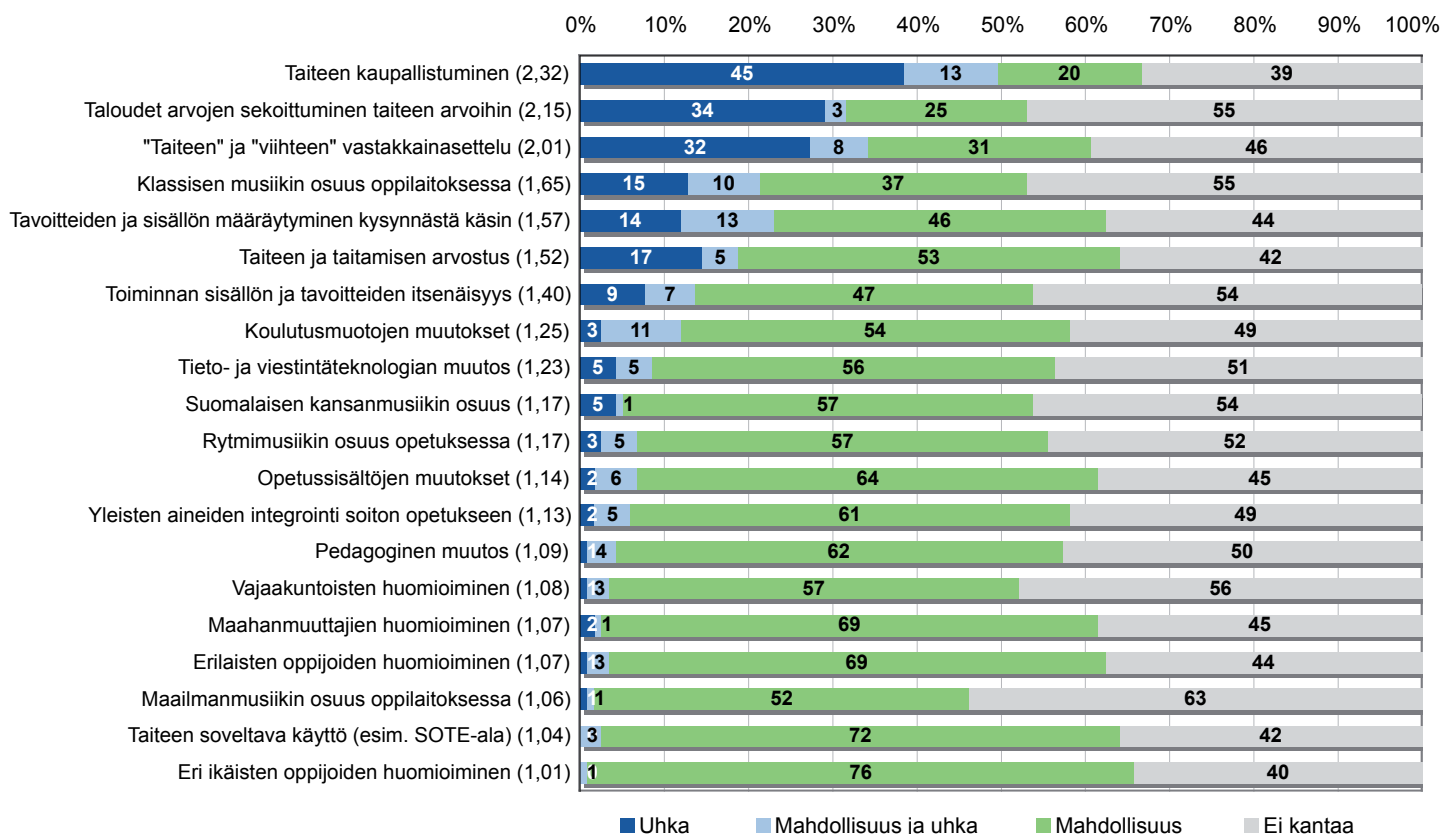
Musiikkioppilaitosten toimintaympäristön muutoksia kartoitettiin listaamalla vastaajille erilaisia taiteellis-pedagogisia, taloudellis-hallinnollisia ja yleisiä kulttuurisia ilmiöitä, joita vastaajat arvioivat neliportaisella asteikolla sen mukaan, miten niiden merkitys tai määrä tulevaisuudessa lisääntyy tai vähentyy, tai niillä ei ole ollenkaan merkitystä alalle. Tulosten käsittelyssä vastaukset koodattiin uudelleen kolmiportaiseksi. Siten ilmiön merkityksen keskimmaisessa vaihtoehdossa (arvo kaksi) toiminnan merkitys tai määrä pysyi ennallaan tai niillä ei ollut ollenkaan merkitystä. Arvo kolme tarkoittaa sitä, että ilmiön merkitys tai määrä lisääntyy ja arvo yksi sitä, että ilmiön merkitys tai määrä vähenee.

Tuloksia tarkastellaan seuraavassa erikseen taiteellis-pedagogisten, taloudellis-hallinnollisten ja yleisten kulttuuristen ilmiöiden suhteen oppilaitostyypeittäin. Tässä on huomioitava, että aineistot ovat kooltaan hyvin erisuuruisia. Edelleen koko aineistoa tarkasteltaessa on muistettava, että koko aineiston tunnuslukuja määräävät ratkaisevasti suurimman joukon, eli musiikkiopistojen vastaukset.

Ilmiöiden merkityksen lisäksi vastaajat arvioivat myös sen, kokivatko he sen mahdollisuudeksi, uhkaksi vai sekä mahdollisuudeksi että uhkaksi. Vastaukset tulkittiin siten, että jälkimmäinen vastaus sai keskimmäisen arvon (kaksi), ja pelkkä mahdollisuus arvon yksi ja uhka arvon kolme. Ilmiöiden uhkaavuuden astetta kuvaavat ”uhkaindeksit” laskettiin vastausten pistemäärillä painotetuista keskiarvoista. Jakaumat ilmiöille laskettujen uhkaindeksien mukaisessa järjestyksessä esitetään kuvioissa 9–11.

5.1 Taiteellinen ja pedagoginen muutos

Sekä musiikkiopistojen että ammattikorkeakoulujen vastaajat kokivat rytmimusiikin osuuden merkityksen kasvavan oppilaitoksessaan (ks. kuvio 9). Muiden osioiden vastauksien perusteella voidaan perustellusti olettaa, että kyseessä on nimenomaan rytmimusiikin opetuksen osuuden kasvu. 57 kaikista vastaajista piti tätä mahdollisuutena. Vain kolme henkilöä kaikista vastaajista (kaksi vastaajaa kansalais- ja työväenopistoista ja yksi vastaaja musiikkiopistoista) koki rytmimusiikin kasvavan osuuden uhkaavana viiden vastaajan ollessa sitä mieltä, että ilmiö on sekä uhka ja mahdollisuus. Toisaalta 15 vastaajaa piti klassisen musiikin osuuden vähenemistä oppilaitoksessaan uhkaavana tulevaisuuden kuvana kymmenen vastaajan kokiessa ilmiön sekä uhkana että mahdollisuutena. Uhkaavimpana klassisen musiikin asema koettiin ammattikorkeakouluissa (kaksi vastaajaa piti ilmiötä uhkana, kolme mahdollisuutena). Musiikkiopistoista kuusi vastaajaa ja toisella asteella kaksi vastaajaa koki klassisen musiikin aseman tulevaisuudessa uhkaavana. Musiikkiopistoista 18 ja toisella asteella neljä vastaajaa piti klassisen musiikin asemaa oppilaitoksessaan mahdollisuutena.

Kuvio 9. Taiteellis-pedagogisten ilmiöiden jakaumat ja uhkaindeksit (suluisissa ilmiön jälkeen). Koko aineisto (n=117).

Ammattikorkeakouluissa oltiin eniten sitä mieltä, että ”taiteen kaupallistuminen” ja ”talouden ja taiteen arvojen sekoittuminen” olivat erittäin merkityksellisiä tulevaisuudessa (kuviot 11). Myös musiikkiopistoissa ja toisella asteella/konservatorioissa pidettiin näitä ilmiöitä varsin merkityksellisenä. Koko aineiston näkökulmasta katsottuna vastaajat kokivat molemmat ilmiöt pääsääntöisesti uhkaavina. Tässä painottuu kuitenkin musiikkiopistoväen määrällinen suuruus ammattikorkeakouluihin ja konservatorioihin verrattuna: ammattikorkeakouluista kaksi ja toiselta asteelta kolme vastaajaa oli sitä mieltä, että talouden ja taiteen arvojen sekoittuminen taiteen arvoihin on oppilaitoksille mahdollisuus. Vastaavasti ammattikorkeakouluista yksi ja toiselta asteelta neljä piti taiteen kaupallistumista mahdollisuutena.

Ammattikorkeakouluissa koettiin maailmanmusiikin osuuden oppilaitoksessaan olevan merkityksellinen tulevaisuuden muutostekijä. Suhtautuminen globalisaatioon näyttäisi ammattikorkeakouluissa olevan puhtaasti musiikillinen, kun taas musiikkiopistot ja toinen aste/konservatoriot kokivat tärkeämpänä asian inhimillisen puolen: maahanmuuttajat opiskelijoina on tulevaisuudessa huomioitava paremmin.

Sekä ammattikorkeakoulut että toisen asteen oppilaitokset/konservatoriot pitivät myös taiteen soveltavaa käyttöä erittäin merkittävänä ja musiikkiopistotkin varsin merkittävänä ilmiönä.

Toisella asteella/konservatorioissa korostuivat tärkeinä tulevaisuuden ilmiöinä koulutusmuotojen muutokset (esim. näyttötutkinnot, verkko-opetus?) sekä tieto- ja viestintäteknologian (TVT) muutokset, jotka osin voivat olla päällekkäisiä ilmiöitä. Myös eri-ikäisten ja erilaisten oppijoiden huomioiminen korostuivat toisen asteen vastauksissa tärkeinä tulevaisuuteen vaikuttavina ilmiöinä. Nämä ilmiöt koettiin jokseenkin tärkeinä myös musiikkiopistoissa ja ammattikorkeakouluissa.

Niiden ilmiöiden joukkoon, joiden merkitys on tulevaisuudessa vähäisin, kuului jo mainitun klassisen musiikin aseman lisäksi ”toiminnan ja tavoitteiden asettamisen itsenäisyys” (sen puute?). Ilmiö nousi esiin musiikkiopistoissa ja ammattikorkeakouluissa, ja se myös koettiin jonkin verran uhkaavaksi (yhdeksän vastaajaa). Tämä kysymys selvitti oppilaitoksen rahoittajan ja ylläpitäjän vaikutuksen merkitystä. Kysymys, jolla selvitettiin vastaajien suhtautumista opiskelijoiden ja heidän vanhempiansa mahdolliseen vaikutukseen oppilaitoksen sisältöihin tai tavoitteisiin sai kuitenkin korkeamman uhkaindeksin arvon kuin rahoittajien ja ylläpitäjän vaikutusten uhkaavuuden arviointi.

5.2 Taloudellinen tai hallinnollinen muutos

Tärkeimpien taloudellis-hallinnollisten muutosten merkityksen arviot on esitetty kuviossa 10. Suurimmat hallinnolliset muutokset oppilaitoksissa on vastausten perusteella odotettavissa verkostoitumisessa ja kansainvälistymisessä (molemmat tosin vain ammattikorkeakouluissa ja toisella asteella/konservatorioissa). Ammattikorkeakouluissa on myös odotettavissa yhdistymisiä, joten niiden kohdalla korostuivat hallinnollisen muutoksen ja toimintamuotoon liittyvien muutosten tarve.

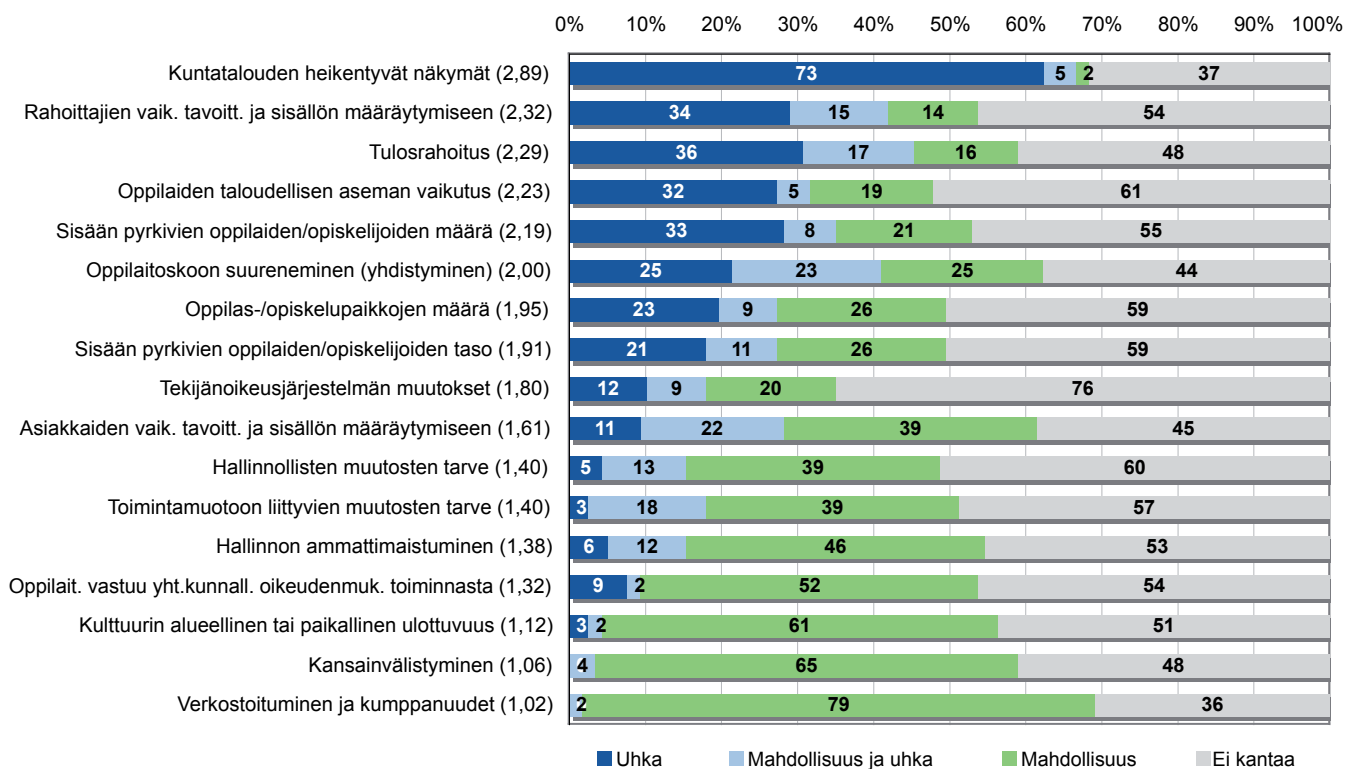
Taloudellisista ilmiöistä merkitykseltään korkealle nousivat kuntatalouden muutokset (ammattikorkeakoulut ja musiikkiopistot) sekä tulosrahoitus (ammattikorkeakoulut ja toinen aste/konservatoriot).

Toisella asteella/konservatorioissa tärkeä merkitys on myös kulttuurin alueellisella tai paikallisella ulottuvuudella. Tämä ilmiö ei esiintynyt kovin korkealla musiikkiopistojen tai ammattikorkeakoulujen muutosodotuksissa.

Sisään pyrkivien oppilaiden tai opiskelijoiden määrien koettiin olevan selvästi laskussa sekä musiikkiopistoissa että toisella asteella/konservatorioissa. Tämä ilmiö myös koettiin pääsääntöisesti uhkaavaksi.

Yleisesti ottaen taloudellis-hallinnolliset muutokset nousivat uhkaindekseissä korkeammalle kuin taiteellis-pedagogiset muutokset. Taiteellis-pedagogisiin ilmiöihin ambivalentisti luokiteltu ”taiteen kaupallistuminen” sai tosin kaikista ilmiöistä korkeimman uhkaindeksi-arvon. Taloudellis-hallinnollisten muutosten uhkaavuudessa keskeinen uhkakuva olivat juuri taloudellinen epävarmuus. Kuten jo oppilaitosten jatkuvuutta selvittäneen kysymyksen tuloksissa (luku 4) todettiin, rehtorit ja koulutusjohtajat uskoivat oppilaitoksensa pysyvyyteen. Oppilaitoskoon suureneminen (fuusiot) jakoi sekä musiikkiopistot että toisen asteen/konservatorioiden kentän:

lähes yhtä paljon piti fuusioitumista uhkana kuin mahdollisuutena. Ammattikorkeakouluissa fuusioituminen koettiin enemmän uhkaksi (3 vastaajaa) kuin mahdollisuudeksi (1 vastaaja).

Kuvio 10. Taloudellis-hallinnollisten ilmiöiden jakaumat ja uhkaindeksit (suluissa ilmiön jälkeen). Koko aineisto (n=117).

Myös opiskelupaikkojen määrän vähentyminen (erityisesti musiikkiopistoissa ja toisella asteella/konservatorioissa) ja sisään pyrkivien oppilaiden tai opiskelijoiden tason lasku (erityisesti toisella asteella ja ammattikorkeakouluissa) koettiin koko aineiston tasolla varsin uhkaavaksi. Tekijänoikeusjärjestelmän muutokset ja asiakkaiden vaikutus tavoitteiden ja sisällön määräytymiseen koettiin jonkin verran uhkaaviksi. Nämä ilmiöt nousivat esiin lähinnä kansalais- ja työväenopistojen sekä vapaiden musiikkikoulujen vastauksissa.

Pieniä eroja eri oppilaitostyyppien välillä oli nähtävissä suhtautumisessa opiskelijamäärien ja pyrkijöiden tason muutoksiin. Toisella asteelta/konservatorioista ja musiikkiopistoissa useampi vastaaja piti oppilas- tai opiskelupaikkojen määrän muutoksia uhkana kuin mahdollisuutena. Näissä oppilaitoksissa ollaan siten huolissaan oppilaspaikkojen vähentymisestä. Ammattikorkeakouluista vain yksi vastanneista piti huolestuttavana mahdollista opiskelupaikkojen vähentymistä.

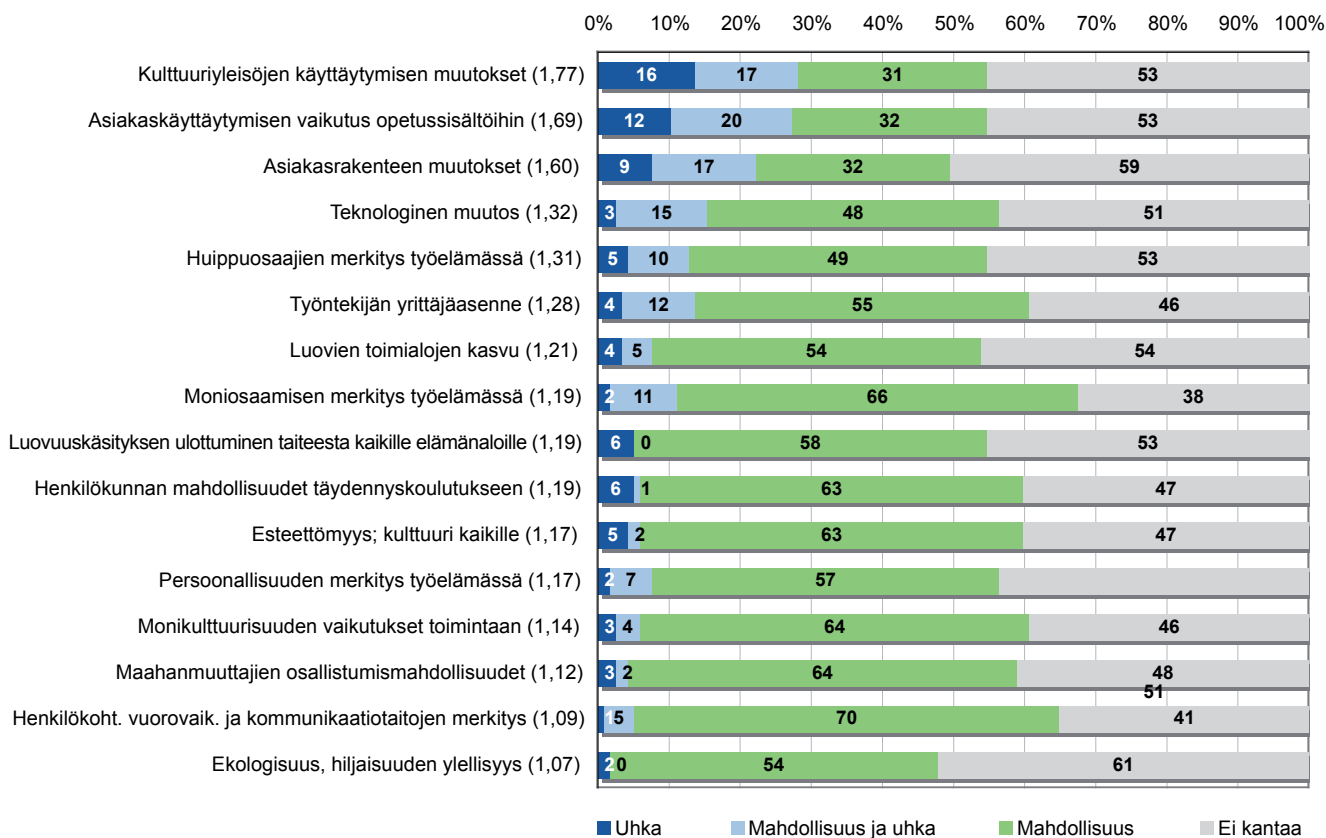
Oppilaspaikkojen vähentymistä vielä selkeämmin uhkaksi koettiin oppilaitosten oppilasrekrytointi. Kaikki oppilaitostyyppit pitivät pääsääntöisesti uhkaavana oppilaitoksiin sisään pyrkijöiden määrän vähenemistä. Musiikkiopistoista vain kahdeksan vastaajaa, toiselta asteelta/konservatorioista ja ammattikorkeakouluista vain yksi vastaaja kummastakin piti pyrkijöiden määrää

(kasvu) mahdollisuutena. Sisään pyrkijöiden opiskelijoiden taso huolestutti eniten toisen asteen/konservatorioiden vastaajia. Musiikkiopistoissa ja ammattikorkeakouluissa suurin piirtein yhtä monta vastaajaa koki opiskelijoiden tason uhkaksi kuin mahdollisuudeksi.

5.3 Yleinen kulttuurinen muutos

Yleisistä kulttuurisista muutoksista kaikissa oppilaitostyypeissä nousi esiin vuorovaikutuksen merkityksen kasvaminen (taulukko 12). Toisella asteella/konservatorioissa ja ammattikorkeakouluissa myös yrittäjäasenteen merkitys koettiin tärkeänä. Moniosaamisen merkitys korostuu eniten musiikkioppilaitoksissa ja toisella asteella/konservatorioissa. Ammattikorkeakoulujen profiiliin nousevat tärkeinä tulevaisuuden tekijöinä vielä huippuosaamisen ja persoonallisuuden merkitys työelämässä, luovien toimialojen kasvun merkitys sekä kulttuuri kaikille -ideologia. Näistä persoonallisuuden merkitys ja luovien toimialojen kasvu koetaan myös varsin merkittäviksi toisella asteella/konservatorioissa, joissa näitäkin tärkeämpinä korostuvat kuitenkin teknologinen muutos, täydennyskoulutus ja monikulttuurisuus.

Kulttuurisen muutoksen ilmiökentässä uhkaindeksien arvot jäivät kokonaisuudessaan muiden ilmiökenttien indeksiarvoja pienemmiksi (kuvio 15). Kulttuuriyleisöjen käyttäytymisen muutokset koettiin erityisesti ammattikorkeakouluissa hieman uhkaavaksi (neljä vastaajaa kuudesta). Toisella asteella/konservatorioissa kaksi vastaajaa piti ilmiötä uhkana ja kaksi vastaajaa mahdollisuutena, kun taas musiikkioppilaitoksista vain kuusi vastaajaa piti ilmiötä uhkana.

Kuvio 11. Yleisten kulttuuristen ilmiöiden jakaumat ja uhkaindeksit (suluissa ilmiön jälkeen). Koko aineisto (n=117).

6 MUSIIKKIOPPILAITOSTEN OPETTAJIEN OSAAMISTARPEIDEN MUUTOS

Musiikkioppilaitosten rehtoreilta ja koulutusjohtajilta kysyttiin musiikin opettamiseen liittyvien tietojen ja taitojen merkitystä tulevaisuuden musiikinopetuksessa. Vastaajat arvioivat kuusiporraisella asteikolla tarpeen vähenemistä, kasvamista tai pysymistä ennallaan. Pienimmän arvon (1) sai vaihtoehto, jossa osaamisen tarvetta ei ole nyt eikä tulevaisuudessa, ja arvon 6 sai vaihtoehto, jossa osaamisen tarve kasvaa merkittävästi. Tiedot ja taidot oli kyselyssä jaettu kahteen osaan, musiikillisiin ja ei-musiikillisiin (ks. kyselylomake, liite 4).

Analyysiä varten musiikkioppilaitosten opetustehtävissä tarvittava osaaminen jäsennettiin kolmeen osaamisalueeseen. Luokitteleva jako tehtiin tietoisena siitä, että osaamisalueiden toisensa poissulkeva jäsenitys on mahdoton: esimerkiksi ”vuorovaikutus” voi olla pedagogista, musiikillista tai tavallista inhimillistä vuorovaikutusta ilman pedagogista tai musiikillista kontekstia. Musiikinopetukseen liittyvien osaamisalueiden jäsentely edellyttäisi vähintäänkin perusteellista teoreettista, mutta parhaimmillaan myös eläviä käytänteitä kartoittavaa musiikki- ja muusikkokäsityksen pohdintaa.

Musiikillisesta osaamisesta eroteltiin musiikillinen ydinosaaminen ja soveltava osaaminen. Ensimmäiseen kuuluvat kaikki perinteiset musiikkialan tiedot ja taidot (”soittaminen yhdessä tai yksin”, ”laulaminen”, ”musiikin johtaminen” sekä musiikin teoriaan ja historiaan liittyvät tiedot ja taidot). Soveltavaan osaamisen luokiteltiin kaikki pedagogiset, terapeutitset sekä teknologiset tiedot ja taidot. Lisäksi soveltavaan osaamiseen sijoitettiin taiteidenvälisyys ja esiintymistäidot. Ulkomusiikilliseen osaamiseen luokiteltiin yleiset työelämätaidot (esimerkiksi vuorovaikutustaidot, oman työn kehittämisen ja uranhallinnan taidot) ja musiikkielämän toimintaan liittyviä erityisosaamisen alueita (esimerkiksi konserttituottaminen, tekijänoikeusosaaminen, viestintä, markkinointi ym.). Musiikkioppilaitoksen opettajan osaamisalueet on esitetty taulukossa 10.

Osaamistarpeiden muutoksia tarkastellaan seuraavassa yllä esitellyn osaamiskehikon kautta koko aineiston (n=117) ja toisaalta eri oppilaitostyyppien suhteen (ks. kuvat 11–13).⁶ Tällöin on mielenkiintoista tehdä vertailuja yhtäältä musiikkiopistojen ja toisaalta alan ammatillisen koulutuksen, toisen asteen/konservatorioiden ja erityisesti ammattikorkeakoulujen välillä: esimerkiksi ovatko muutosodotukset yhtäpitäviä siten, että musiikkioppilaitoksiin opettajia kouluttavat ammattikorkeakoulut pitävät tärkeinä niitä osaamisen osa-alueita, jotka musiikkiopistoissa koetaan merkittäviksi. Toisin sanoen, tullaanko ammattikorkeakouluissa tulevaisuudessa kouluttamaan sellaisia opettajia, joita musiikkiopistoissa mahdollisesti tarvitaan. Toisaalta, ammattikorkeakoulujen koulutustehtävä on (musiikkiopisto)pedagogien koulutusta laajempi. Ammattikorkeakouluista valmistuu musiikkipedagogien lisäksi myös muusikkoja erilaisiin tehtäviin (mm. kirkko-, orkesteri-, kamari- ja kansanmuusikkoja, laulajia sekä orkesterin- ja kuoronjohtajia), musiikki-

6 Liitteessä 3 on löydettävissä tarkemmat kuvat eri osaamisalueiden muutosodotuksesta eri oppilaitostyypeissä. Koko aineiston (n=117), jossa mukana ovat myös vapaat musiikkikoulut sekä kansalais- ja työväenopistot, tarkastelussa on otettava huomioon eri vastaajaryhmien väliset kokoserot. Suurimman osaryhmän, musiikkiopistojen, vastaukset käytännössä määrittävät eniten koko aineiston keskiarvoja.

nohjaajia ja musiikkiteknologian asiantuntijoita.⁷ Sekä ammattikorkeakouluissa että toisella asteella näytetään uskonan myös uusien musiikkiosaamista hyödyntävien ammattien syntyyn, esimerkiksi sosiaali- ja terveys-alalla (ks. luku 5.1, kuvio 9).

Osaamisen tulevaisuusmuutoksia käsittelevien osioiden tuloksista on kokonaisuudessaan luettavissa vastaajien taipumus vastata siten, että lähes kaikkea osaamista tarvitaan vähintäänkin saman verran kuin ennen, suurta osaa jopa enemmän. Vain harva vastasi, että tiettyä tietoa tai taitoa ei tarvita ollenkaan tai että sen tarve vähenee. Vastaajat käyttivät pääasiassa asteikon keskiosaa ja yläpäätä, ja osaamistarpeen varsinaista vähenemistä ei ole raportoitu juuri ollenkaan.

Taulukko 10. Musiikinopetukseen liittyviä osaamisalueita jäsennehtynä musiikilliseen ja ulkomusiikilliseen osaamisalueeseen.

Musiikillinen osaaminen	
Ydinosaaminen	Soveltava osaaminen
Soittotaito	Soitinpedagogiikka
Teoria & historia	Varhais- & ryhmäpedagogiikka
Yhtye- & kamarimusiikin ohjaus	Verkko-opetus
Orkesteri- & kuoronjohtaminen	Eriyisopetus
Sävellyks	Aikuis- & ikäihmisten pedagogiikka
Improvisaatio & vapaa säestys	Musiikin terapeuttinen käyttö
Eri musiikin genret	Teknologia & ATK
Musiikillinen moniosaaminen	Taiteidenvälisyys
	Esiintymistaidot
Ulkomusiikillinen osaaminen	
Vuorovaikutus	Tuotteistaminen
Tiedottaminen & markkinointi	Konserttituottaminen
Verkkotuottaminen	Taloulosaaminen
Oman työn kehittäminen & uranhallinta	Managerin taidot
Tiimien tai strateginen johtaminen	Vientiosaaminen
Yrittäjyys & liiketoimintaosaaminen	Sopimus- & tekijänoikeus
Projektihallinta	Journalismi

Tulosten tulkintaa vaikeuttaa se, että osaamisalueet ja niiden tarpeiden dynamiikka voidaan tulkita eri näkökulmista: Vastaaja on voinut ajatella osaamista koko oppilaitoksensa tasolla – kuten on ehkä oletettavaa, kun vastaajina olivat oppilaitoksen rehtorit ja koulutusjohtajat. Toisaalta vastaaja on voinut arvioida osaamistarpeiden muutosta myös suhteessa yksittäiseen opettajaan. Tätä tulkintavaihtoehtoa seuraten on vielä eroteltavissa soitonopettajan ja yleisten aineiden opettajan (musiikin perusteet, ts. musiikin teoria ja historia, säveltapailu) osin erilaiset osaamispro-

⁷ Eri tehtävänimikkeet kerätty 10 ammattikorkeakoulun verkkosivuilta, joissa kerrotaan kunkin ammattikorkeakoulun suuntautumisvaihtoehtoista ja painopisteistä liittyen musiikkialan koulutuksen ammattikorkeakoulututkintoihin muusikko (AMK) ja musiikkipedagogi (AMK)

filit. Kumman opettajatyypin mukaan vastaaja on ajatellut, mikäli hän on vastatessaan ajatellut yksittäistä opettajaa? Lisäksi vastaaja on voinut ajatella yhden kysymyksen kohdalla vastaustaan yksittäisen henkilön osaamistarpeiden näkökulmasta ja toisen kysymyksen kohdalla koko oppilaitoksensa näkökulmasta, mikä vaikeuttaa tulkintaa entisestäänkin.

Vielä on tulkinnassa huomioitava, että kysymyksenasettelu johdatti vastaajat miettimään osaamisen tarpeen muutosta. Siten vastaukset eivät välttämättä kerro arviota tämän hetken osaamisen tasosta. Mikäli vastaaja vastasi esimerkiksi vapaan säestyksen osaamisen tarpeen kasvavan merkittävästi, siitä ei voida välittömästi päätellä, että tällä hetkellä vapaata säestystä ei osattaisi opettaa riittävästi tai riittävän hyvin. Osaaminen voi olla tällä hetkellä kohdallaan, mutta vastaaja arvioi tulevaisuudessa osaamista tarvittavan enemmän. Vastaavasti kun vastattiin vaikkapa musiikin historian osaamisen tarpeen vähenevän tulevaisuudessa, siitä ei voida suoraan päätellä sitä, että osaamista olisi tällä hetkellä liikaa. Toisaalta, osaamisen muutoksen tulevaisuusarvioiden ja tämän hetken osaamisen arvioinnin välillä näyttää vallitsevan yhteys: ne osaamisalueet, joissa raportoitiin olevan puutteita tällä hetkellä (ks. luku 2.4), katsottiin kasvavan merkityksen osaamisalueiksi myös tulevaisuudessa.

6.1 Musiikillinen ydinosaaminen

Musiikillisen ydinosaamisen tulokset on koottu taulukkoon 11, jossa on esitetty yhtäältä eniten muuttuvat osaamistarpeet ja toisaalta pienimmän muutostarpeen osaamisalueet. Suurin osaamisen muutostarve tulevaisuudessa näyttäisi liittyvän vapaaseen säestykseen ja improvisaatioon sekä toisaalta musiikilliseen moniosaamiseen. Nämä osaamisalueet nousivat voimakkaimmin esiin niin koko aineiston kuin eri oppilaitostyyppienkin ryhmissä.

Rytmimusiikki nousi korkealle erityisesti toisella asteella/konservatorioissa ja ammattikorkeakouluissa, mutta myös musiikkiopistoissa rytmimusiikin aseman merkitys tulee vastausten perusteella kasvamaan. Tähän liittyy myös musiikillisen moniosaamisen tarpeen kasvu, joka nousee aineiston perusteella kaikissa oppilaitostyypeissä merkittäväksi tulevaisuuden trendiksi. Ammattikorkeakouluissa myös kamarimusiikin ja yhtyeiden ohjaamisen taidot sekä instrumenttipedagogiset taidot nousivat tärkeiksi tulevaisuudessa kasvaviksi osaamistarpeiksi. Sen sijaan toisella asteella/konservatorioissa instrumenttipedagogiset taidot kuuluivat laskevien osaamistarpeiden joukkoon: toisen asteen koulutustehtävään ei kuulukaan pedagogien kouluttaminen.

Klassisen musiikin osaamisen tarve kuuluu aineiston perusteella tulevaisuudessa eniten laskevien osaamistarpeiden piiriin. Myös musiikin historian taidot (toisen asteen/konservatorioiden vastaajien perusteella myös musiikkiteoreettiset taidot) näyttäisivät olevan vähemmän tarpeellisia tulevaisuuden musiikinopetuksessa. Tässä lienee syytä korostaa, että tulokset osoittavat ainoastaan sen, että ne eivät ole aineistossa tärkeysjärjestyksessä aivan yhtä korkealla kuin jotkut toiset osaamisen alueet. Kyselyyn vastanneet eivät joutuneet kokoamaan sitä koulutussuunnittelun monimutkaista palapeliä, jossa rakennetaan kompromisseja yhtäältä ajallisten, määrällisten, taloudellisten ja muiden käytännöllisten reunaehtojen ja toisaalta alakohtaisten substantiaalisten ja työelämätarpeiden välillä. Kyselyyn vastanneet eivät joutuneet vastatessaan tekemään päätöksiä, joissa jotakin osaamisaluetta ehkä kehitetään toisen osaamisalueen kustannuksella. Tuloksena on

näin konsepti, jossa kaikkia osaamisen alueita joko tarvitaan lisää tai vähintään yhtä paljon kuin aiemminkin.

Merkittävää on, että musiikilliseen ydinosaamiseen luokitellut osaamisalueet eivät nouse osaa-
mistarpeiden muutoksen huipulle, kun vertaillaan niitä soveltavan musiikillisen osaamisen ja
ulkomusiikillisen osaamisen eri tietoihin ja taitoihin. Tämän perusteella voidaan sanoa, että
ennen kaikkea tulevaisuudessa tarvitaan lisää soveltavia musiikillisiä taitoja, pedagogisia ja tek-
nologisia etupäässä, mutta myös puhtaasti ulkomusiikillisessa osaamisessa tulevat vaatimuk-
set tulevaisuudessa kasvamaan.⁸ Soveltava musiikillinen osaaminen ja ulkomusiikilliset tiedot
ja taidot korostuivat ammattikorkeakoulujen ja toisen asteen/konservatorioiden vastauksissa.
Muusikkojen kouluttajien vastuullinen ja vaativa tehtävä on sitten päätellä, missä määrin näi-
den osaamisalueiden koulutus voi olla pois perustavista muusikon taidoista, ja missä määrin
tämä täydentävä ja osin uusikin osaaminen voidaan saavuttaa esimerkiksi työssä oppimisen
ja täydennyskoulutuksen avulla. Koulutuksen järjestäjillä on myös erilaisia mahdollisuuksia
integroida musiikillisen, soveltavan musiikillisen ja jopa ulkomusiikillisen osaamisalueiden op-
pimista keskenään.

*Taulukko 11. Musiikillisen ydinosaamisen tarpeiden muutos tulevaisuuden musiikinopetuksessa. Keskiar-
vot koko aineistossa ja eri oppilaitostyypeissä.*

Musiikillinen ydinosaaminen			
Koko aineisto	Musiikkiopistot	II aste/konservatoriot	Ammattikorkeakoulut
Vapaa säestys (5,32)	Vapaa säestys (5,45)	Rytmimusiikki (5,27)	Vapaa säestys (5,43)
Improvisaatio (5,21)	Improvisaatio (5,38)	Moniosaaminen (5,18)	Improvisaatio (5,43)
Moniosaaminen (5,15)	Moniosaaminen (5,17)	Vapaa säestys (5,10)	Moniosaaminen (5,29)
Rytmimusiikki (4,90)	Rytmimusiikki (4,94)	Improvisaatio (5,09)	Rytmimusiikki (5,14)
			Kamarimusiikki, yhtyeohjaus (4,86)
			Instrumenttipedagogiikka (4,71)
	Klassinen musiikki (3,96)	Instrumenttipedago- giikka (3,91)	Musiikin historia (3,57)
		Musiikin historia (3,91)	Klassinen musiikki (3,57)
		Musiikin teoria (3,82)	
		Kuoronjohto (3,64)	
		Klassinen musiikki (3,50)	

6.2 Soveltava musiikillinen osaaminen

Soveltavan musiikillisen osaamisen tulokset on koottu taulukkoon 12. Eri oppilaitostyyppien erot tulevat selkeästi eroon, kun siirrytään musiikillisesta ydinosaamisesta soveltavaan musiikilli-

⁸ Toisaalta voidaan myös tulkita musiikillisen osaaminen olevan tällä hetkellä riittävällä tasolla. Sitä, että osaaminen olisi liiankin suurta, ei voida päätellä tämän selvityksen aineistosta. Riittävä musiikillinen tietotaito, mitä se sitten esim. soitonopettajan ammatissa pitääkään sisällään, on tietysti kriittinen tekijä musiikkioppilaitoksen opettajan osaamisessa – eikä ainakaan tässä aineistossa näy tilannetta, jossa osaamisen tason alarajaa olisi koeteltu.

seen ja ulkomusiikilliseen osaamiseen. Ero on helposti ymmärrettävä erilaisista koulutustehtävistä johtuvaksi. Suurin ero on tietysti yhtäältä ammattiin kouluttavien ja toisaalta harrastajien sekä lapsi- ja nuorisoväestön kouluttajien välillä. Ammatillisten kouluttajien keskinäinen merkittävä ero on se, että toisella asteella ei kouluteta pedagogeja, ainoastaan muusikkoja.

Musiikkiopistoissa erityisopetuksellinen osaaminen ja musiikin terapeuttinen käyttö eivät nouse voimakkaasti esiin, kuten toisella asteella/konservatorioissa ja ammattikorkeakouluissa, vaikka taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet tunnustaa ”oppimäärän ja opetuksen yksilöllistämisen”, so. opetuksen eriyttämisen mahdollisuuden esimerkiksi vammaisuuden johdosta (Opetushallitus 2002, 11). Ammatillisen puolen vastaukset voidaan nähdä osana tämän sektorin uskoa uusiin taidetta hyödyntäviin ammatteihin sosiaali- ja terveysalalla. Tämä puolestaan heijastaa opetusministeriön tiettyjä linjauksia ja tavoitteita kulttuurin terveyttä ylläpitävien vaikutusten hyödyntämiseksi (ks. esim. von Brandenburg 2008; opetusministeriön Kulttuurin hyvinvointivaikutusten edistämishanke, Opetusministeriö 2008).

Taulukko 12. Soveltavan musiikillisen osaamisen tarpeiden muutos tulevaisuuden musiikinopetuksessa. Keskiarvot koko aineistossa ja eri oppilaitostyypeissä.

Soveltava musiikillinen osaaminen			
Koko aineisto (n=117)	Musiikkiopistot (n=57)	Toinen aste/ konservatoriot (n=11)	Ammattikorkeakoulu (n=7)
Esiintymistaidot (5,02)	Ryhmäopetus (5,00)	Esiintymistaidot (5,64)	Verkkopedagogiikka (5,57)
Teknologia (4,97)	Aikuispedagogiikka (4,86)	Aikuisopetus (5,20)	Esiintymistaidot (5,43)
Aikuisopetus (4,93)	Varhaispedagogiikka (4,83)	Verkkopedagogiikka (5,20)	Aikuisopetus (5,43)
Ryhmäopetus (4,91)	ATK (4,91)	Musiikin terapeuttinen käyttö (5,10)	Teknologia (5,29)
Ikäihmisten pedagogiikka (4,90)	Teknologia (4,89)	Teknologia (5,09)	Ryhmäopetus (5,29)
	Taiteiden välinen osaaminen (4,89)	Ryhmäopetus (5,09)	Ikäihmisten pedagogiikka (5,29)
		ATK (5,00)	Taiteiden välinen osaaminen (5,29)
		Erytispedagogiikka (5,00)	Musiikin terapeuttinen käyttö (5,29)
		Musiikkiteatteri (5,00)	Erytispedagogiikka (5,29)
			ATK (5,14)

6.3 Ulkomusiikillinen osaaminen

Sekä soveltavan musiikillisen osaamisen että ulkomusiikillisen osaamisen muutostarpeet näyttävät olevan kokonaisuudessaan suurempia kuin musiikillisen ytimen osaamisalueiden muutostarpeet. Ulkomusiikillisten taitojen osalta kaikki tarkastellut vastaajat raportoivat erityisesti vuorovaikutustaitojen kasvavasta tarpeesta. Myös tiedottaminen ja markkinointi sekä oman työn kehittäminen nousivat korkealle kaikissa oppilaitostyypeissä.

Kuten soveltavassa musiikillisessa osaamisessa myös ulkomusiikillisessa osaamisessa ammatillisten oppilaitosten vastausprofiilit poikkesivat kohtalaisen paljon harrastajien (ja tulevien ammattilaisten) kouluttajien, so. lähinnä musiikkiopistojen, vastauksista. Ammattikorkeakouluissa ja toisella asteella koulutustehtävänä on tuottaa työelämään osaajia, kun taas musiikkiopistoissa koulutetaan elämänikäisiä harrastajia ja tulevia ammattilaisia. Kuitenkin myös musiikkiopistotasolla näyttäisi opettajan ammattikuva olevan laajenemassa jonkin verran kohti ulkomusiikillista osaamista.

Taulukko 13. Ulkomusiikillisen osaamisen tarpeiden muutos tulevaisuuden musiikinopetuksessa. Keskiarvot koko aineistossa ja eri oppilaitostyypeissä.

Ulkomusiikillinen osaaminen			
Koko aineisto (n=117)	Musiikkiopistot (n=57)	Toinen aste/kons. (n=11)	Ammattikorkeakoulut (n=7)
Tiedottaminen (5,07)	Tiedottaminen (5,15)	Vuorovaikutustaidot (5,45)	Vuorovaikutustaidot (5,43)
Vuorovaikutustaidot (5,06)	Vuorovaikutustaidot (5,09)	Markkinointi (5,36)	Yrittäjyys (5,43)
Markkinointi (5,05)	Markkinointi (5,09)	Yrittäjyys (5,36)	Tuotteistaminen (5,43)
Oman työn kehittäminen (5,02)	Oman työn kehittäminen (5,02)	Tuotteistaminen (5,36)	Verkko- ja sisällöntuottaminen (5,29)
Yrittäjyys (4,96)	Strateginen suunnittelu (4,96)	Verkko- ja sisällöntuottaminen (5,27)	Liiketoiminta (5,29)
	Projektiosaaminen (4,96)	Liiketoiminta (5,27)	Strateginen suunnittelu (5,29)
		Tiedottaminen (5,27)	Oman työn kehittäminen (5,29)
		Strateginen suunnittelu (5,18)	Projektiosaaminen (5,29)
		Uranhallinta (5,18)	Vientiosaaminen (5,17)
		Oman työn kehittäminen (5,18)	Talouselosaaminen (5,14)
		Projektiosaaminen (5,00)	Tiedottaminen (5,14)
			Markkinointi (5,14)
			Uranhallinta (5,14)
			Managerin taidot (5,00)

Lähteet

Asetus taiteen perusopetuksesta 6.11.1998/813.

Von Brandenburg, Cecilia 2008. Kulttuurin ja hyvinvoinnin välisistä yhteyksistä; Näköaloja taiteen soveltavaan käyttöön. Opetusministeriön julkaisuja 2008: 12. Helsinki: Yliopistopaino.

Opetushallitus 2002. Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002. Opetushallitus. Helsinki 2002.

Heino, Terhi & Ojala Maija-Liisa 2006. Opetustuntikohtaisen valtionosuuden piiriin kuuluvatn taiteen perusopetuksen oppilaitosverkon tilanne lukuvuonna 2004–2005. Opetushallitus. <http://www.edu.fi/julkaisut/taiteen_perusopetus_selvitys_2006.pdf>, luettu 8.5.2009.

Kiuttu, Outi & Murto, Janne 2008. Rytmimusiikki ja vapaa säestys taiteen perusopetuksessa 2007. Suomen Musiikkioppilaitosten Liitto ry, Suomen Konservatorioliitto ry & Pop & Jazz Konservatorio. Ladattavissa osoitteesta http://www.popjazz.fi/easydata/customers/popjazz/files/rytmimusiikin_Syyspaivat0/Rytmimusiikki__ja_vaps_taiteen_perusopetuksessa_2007.pdf. Luettu 20.10.2009.

Koramo, Marika 2009. Taiteen perusopetus 2008. Selvitys taiteen perusopetuksen järjestämisestä lukuvuonna 2007–2008. Opetushallitus. <http://www.oph.fi/julkaisut/2009/taiteen_perusopetus_2008.pdf>, luettu 8.5.2009.

Laki taiteen perusopetuksesta 21.8.1998/633.

Opetushallitus 2005. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmien perusteet 2005. Opetushallitus. Helsinki 2005.

Opetusministeriö 2002. Musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmän muistio 38:2002.

Opetusministeriö 2008. Kulttuurin ja hyvinvointivaikutusten edistämishanke. <http://www.min-edu.fi/OPM/Kulttuuri/kulttuuripolitiikka/linjaukset_ohjelmat_ja_hankkeet/hyvinvointi/?lang=fi>, luettu 11.5.2009.

Vapaa sivistystyö numeroina 2004. Muistio, KTOL. <http://www.ktol.fi/web/tiedostot/File/vs_numeroina.pdf>, luettu 10.3.2009.

Liitteet

Liite 1. Esimerkkejä luokitelluista avoimista vastauksista liittyen SWOT-analyysiin.

Vahvuudet	Mahdollisuudet	Uhat
Talous		
Hyvä taloudellinen tilanne toistaiseksi • Edulliset kurssimaksut / toimintakustannukset • Vakaa ja tasapainoinen talous	Mahdollisuus määritellä itse lukukausimaksut • Saada resursseja vakiinnuttaa tuntiopettajia	Kuntatalous • Taloudellisen tilan heikkeneminen • Lukukausimaksut nousevat liian korkeiksi • Valtion rahoitusperusteet muuttuvat radikaalisti • Aluetalouden kehittyminen/ väestön määrä
Opettajien pätevyys ja motivaatio		
Ammattitaito • Asiantuntevuus • Musiikillinen osaaminen • Innostuneisuus • Kehitysmyönteisyys • Monipuolisuus • Aktiivisuus • Pedagoginen osaaminen • Sitoutuneisuus • Vakiintuneisuus	Innovatiivisuus • Osaava ja sitotunut henkilökunta • Virkarakenteiden tarkistus • Innostus ja nuorekkuus • Ammattitaidon täydentäminen	Pätevien opettajien saaminen • Tuntiopettajien löytäminen • Työntekijöiden ikääntyminen • Osaamistason/työmotivaation lasku • Muutosvastarinta • Lahjakkuuspako • Moniosaajien rekrytoinnin vaikeus • Vähäinen päätoiminen henkilöstö
Monipuolisuus		
Monipuolisuus, laaja-alaisuus, monialaisuus, monikielisyys, monipuolinen opetus / opetustarjonta / soitintarjonta / tyylilajit	Monipuolisuus opettussisällöissä / instrumenteissa / tyyleissä • Oppilaitoksen monialaisuus • Monikielisyys • Yleinen oppimäärä	Puhallinsoittimien ja -orkesteritoiminnan väheneminen • Sisällöllinen kapea-alaisuus • Kuoro toiminnan väheneminen
Erikoistuminen		
Yhtyesoitto • Kevyt/rytmi/pop/jazz/kansan/klassinen musiikki • Kuoro toiminta • Musiikkiteatteri • Orkesteritoiminta • Yksinlaulu • Säveltäminen kaikille oppilaille	Keskittyminen olennaiseen • Pop/jazz • Kansanmusiikki • Projektit • Musiikkiteknologia • Suzuki-opetus	
Joustavuus		
Muuntautumiskykyisyys • Toiminnan/ pienen laitoksen ketteryys • Integroitu musiikinopetus • Joustavuus opetusajoissa / ops:ssa / ohjelmistossa /työsuhteissa	Etäopetuksen vakiintuminen • Hanketoiminta • Monipuolisia oppimispolkuja laajan oppimäärän puitteissa • Hallinnollinen muutos • Uusiutuvuus • Ajan hermoilla pysyminen	Kehittämistyön vähäisyys heijastuu toiminnan laatuun • Emme kykene uusiutumaan riittävän nopeasti ja viisaalla tavalla • Kangistuminen • Byrokratia

Vahvuudet	Mahdollisuudet	Uhat
Kysyntään vastaaminen, opiskelijoiden tarpeiden huomioiminen		
Vuorovaikutus kuntalaisiin • Opiskelijalähtöisyys • Opiskelijan ohjaus • Henkilökohtainen / joustava ops • Yksilöllisyys	Yleinen oppimäärä vaihtoehtona • Elinikäisen oppimisen palvelija • Osaava reagoiminen muuttuvaan harrastuskenttään • Kohdentaa opetuksen kysyntä ja tarjonta • Maahanmuuttajien mukaan saaminen	Asukkaita ei kuulla tarpeeksi • Taiteen perusopetuksen ja ammattillisen koulutuksen jatkumo ei toimi - missä tulevaisuuden ammattilaiset? Musiikinopetuksen kysynnän muutokset esim. soitinjakaumassa
Ilmapiiri		
Hieno rauhallinen meininki • Pieni yhteisö – tunnemme toisemme • Yhteisöllisyys • Avoimuus	Yhteinen visio • Myönteisen ilmapiirin leivittäminen	Ei puhalleta yhteen hiileen • Ei mielletä opettajan työhön liittyviä haasteita ja tehtäviä
Yhteistyö		
Kuntayhteistyö • Työelämä • Musiikkialan koulutustasot	Yhteistyökumppaneita: muut musiikkitoimijat, muut taidetoimijat, päiväkodit, koulut, perheet, muut oppilaitokset, kv-yhteistyö, eri kunnat, kirjasto, yritykset	Yhteistyö kaupungin kanssa ei toteudu • Seutuyhteistyö • Musiikin koulutusjatkumon pirstaleisuuden lisääntyminen • Yhteistyösuunnitelmien kariutuminen
Alueellisuus, tunnettuus		
Luottamus toimintaamme kohtaan • Paikallinen hyvätasoinen harrastuspaikka	Alueellinen laaja-alaisuus • Arvostuksen nostaminen • Paikallisen kulttuurielämän rikastuttaminen • Vetovoimaisuus - näkyminen ja kuuluminen positiivisessa mielessä	Emme saa osaamistamme esille
Opiskelijat		
Motivoituneisuus • Opiskeluhalukkuus • innostuneisuus • Lahjakkuus	Saada meille profiloituneita hakijoita • Opiskelijat ovat yleensä motivoituneita	
Kuntauudistus, kasvu		
	Oppilasmäärien kasvattaminen • Laajenemishalukkuus • Lisääntyvä asukasmäärä tuo lisää oppilaita • Opetustarjonnan / -toiminnan laajentuminen	Opisto jää pieneksi ja kuihtuu – rakenneongelmat • Opistofuusion hyötyjä ei saada realisoitua • Pakottaminen osaksi suurta koulutusyksikköä • Kuntaliitosten tuomat ongelmat • PARAS- hankkeen hitaus

Haasteet
Talous
Resurssien oikeudenmukainen jakaminen • Amk-rahoituslaki • Lukukausimaksujen alentaminen • Lukukausimaksujen korotuspaine • Rahoituksen turvaaminen • Toiminnan ja talouden epäsuhta • Tulotavoitteen jatkuva nousu, hintojen nousu • Henkilökunnan palkkauksen ajan tasalla pitäminen • Liian pienet avustukset Helsingissä
Opettajien pätevyys ja motivaatio
Rekrytointi • Etäopetus • Hankeosaaminen • Ajan tasalla pitäminen • Kehittyminen & täydennyskoulutus • Työssä jaksaminen • Kiire • Haasteisiin vastaaminen • Monipuolisuus • Yhteistyö opettajien kesken • Atk:n hyödyntäminen • Tuntiopettajien suuri osuus • Virkarakenne ei vastaa kysyntää • Vähäinen päätoimisten määrä • Pienten ja valmennusopetus • Ikääntyminen • Pysyvyys • Pätevien ruotsinkielisten opettajien saaminen
Opiskelijat, opiskelijoiden saatavuus, väestörakenne
Hakijoiden / opiskelijoiden epätasaisuus • Ikäluokkien pieneneminen • Muuttotappio • Laajeneva väestöpohja ja sen vaatimat resurssimuutokset • Pyrkijöiden määrän lisääminen • Soitinvalikoiman tasapainottaminen • Oppilaiden saaminen kaikkiin soittimiin • Maahanmuuttajat • Oppilaiden innostaminen ja motivoiminen
Kasvu, kehittyminen ja kilpailu
Kilpailijoista erottuminen • Toiminnan kehittäminen / laajentaminen • Asiakaslähtöisen toimintatavan edelleen kehittäminen • Kilpailukyvyn ja vetovoiman ylläpito harrastusmahdollisuuksien lisääntyessä nuorille • Muskarilaisten määrän lisääminen • Ohjelmiston uudistuminen • Uusien koulutusohjelmien kehittäminen • Uudistuminen
Tilat ja laitteet
Toimitilojen ongelmat • Salin puute • Soittimet • Varustus ja teknologia
Nykytilan säilyttäminen, ajan haasteisiin reagoiminen
Nykyisen tason ja tilanteen säilyttäminen (esim. kuntaväen vähentyessä) • Vastaaminen ajan haasteisiin sisällystä tinkimättä • Valtionosuustuntien pitäminen nykytasolla • Epävarma tulevaisuus / toiminnan jatkuvuus • Nopeisiin muutoksiin vastaaminen ja osaaminen ja valmiudet (ei musiikilliset) • Rytmimusiikin ja klassisen musiikin yhteensovittaminen ja tasavertaisuuteen pyrkiminen • Toimintaympäristön muutokset • Organisaatiomuutoksen tuomat uudet haasteet • Poikkitaiteellisuus
Yhteistyö
Yhteistyökumppaneita: alue, kunnat, päiväkodit, järjestöt, muut (taide)oppilaitokset, musiikkikoulut, musiikki-alan koulutusjatkumo • Saada koulujen musiikinopetus ymmärtämään oikein järjestelmällinen soiton/laulunopetus • Aktivoida oppilaiden vanhempia kiinnostumaan musiikkiopiston toiminnasta
Imago, tunnettuus ja markkinointi
Oman roolin täsmentäminen oppilaitoskentässä • Tiedottaminen ja julkinen näkyvyys • Oppilaitoksen uuden nimen lanseeraaminen • Imagon kehittäminen / nosto • Saada markkinoitua yksikön osaamista

Uhat

Pienenevät ikäluokat

Oppilaspula • Muuttoliike toiminta-alueelta • Sopivien hakijoiden puute • Opetustuntien väheneminen

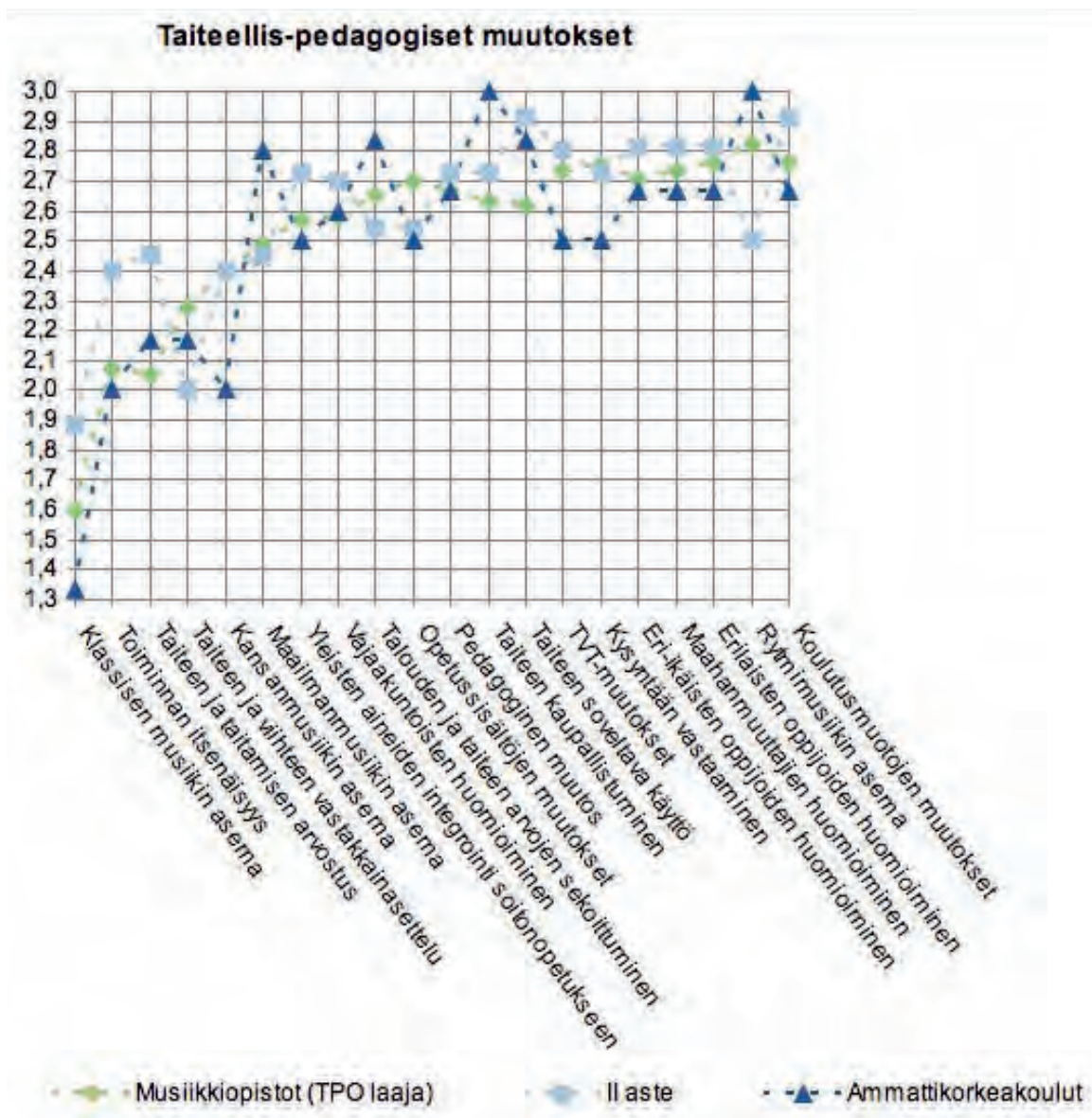
Pitkäjänteisyyden puute

Laajan oppimäärän alasajo kaupungin taholta • Lasten ja nuorten kiinnostuksen suuntautuminen muihin vähemmän pitkäjänteistä harjoittelua vaativille aloille • Niiden oppilaiden ja pyrkijöiden väheneminen, joita kiinnostaa tavoitteellinen musiikin harrastaminen ja jotka ymmärtävät harjoittelemisen mielekkyyden • Oppilaiden sitoutuminen esim. orkesterityöhön

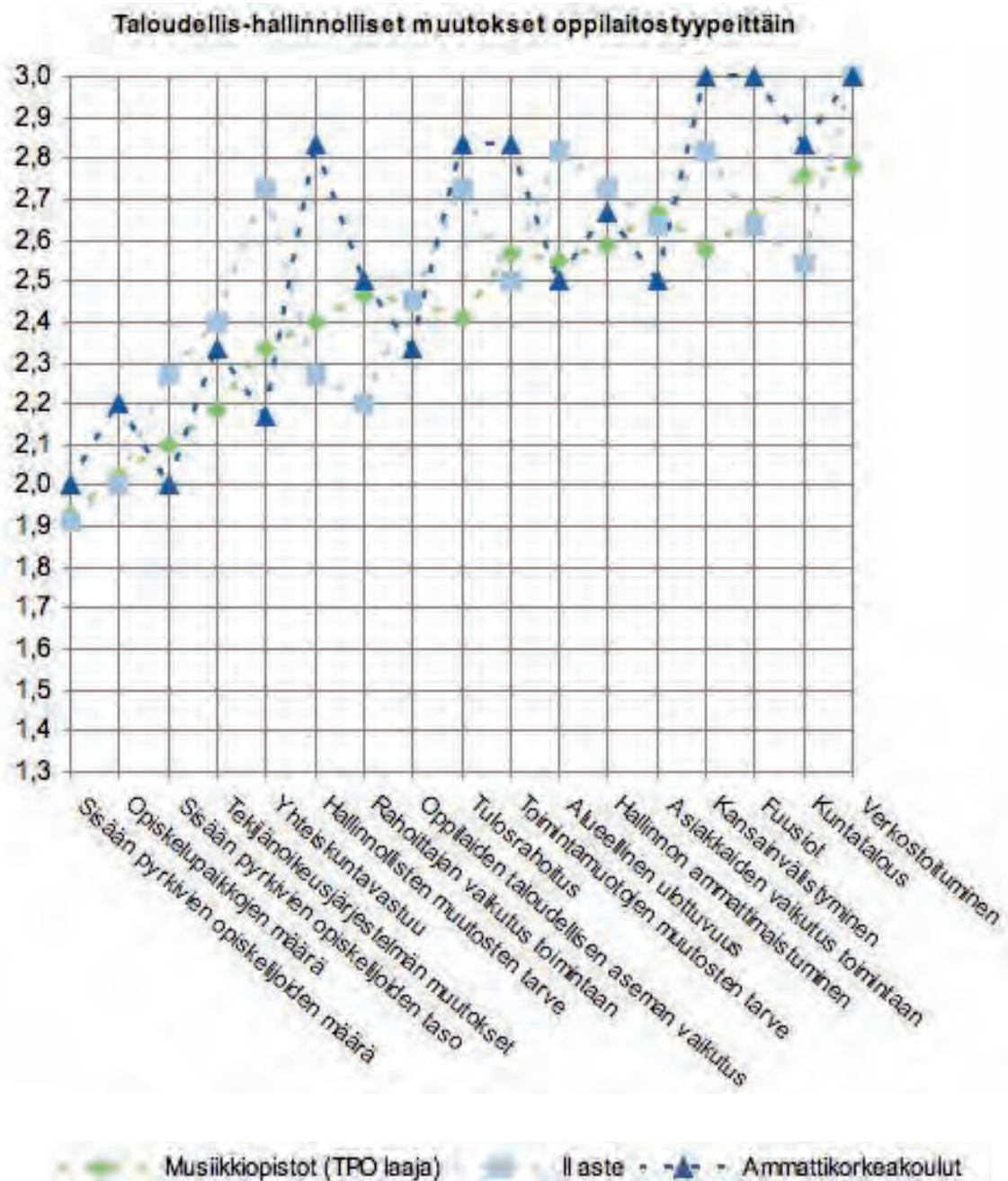
Kulttuurinen ja arvojen muutos

Kilpailun koveneminen: ihmisten vapaa-ajasta kilpailevia tahoja entistä enemmän • Toimintaa ei saada riittävän houkuttelevaksi uusille hakijoille (oppilaille) • Klassisen musiikin suosion romahtaminen • Klassista musiikkikulttuuria lakataan tukemasta • Viihteellisyyden arvostuksen lisääntyminen (poppia joka tuutista!) • Viihteen passivoiva vaikutus • Rajoittuminen klassiseen musiikkiin • Sopeutuminen uudistuvaan ammattikorkeakouluun • Yksikön identiteetin heikkeneminen rakennemuutoksessa • Kilpailu nopean media-alan kanssa • Laulamiskulttuurin romahdus lasten ja nuorten todellisuudessa • Päättäjien arvomaailman muuttuminen kielteiseksi kaikelle julkisilla varoilla vaativille opetus- ja harrastustoiminnoille • Kiristynyt kilpailu koulutussektorilla • Ymmärtämättömyys musiikkia kohtaan • Toiminnan alasajo, arvostuksen puute omassa kunnassa • Yleisen arvomaailman ja lainsäädännön muuttuminen • Paikkakunnan muiden toimijoiden (mm. lukio) näivettyminen • Yhteiskunnallisen ilmapiirin kovettuminen pelkästään taloudellisia arvoja korostavaksi

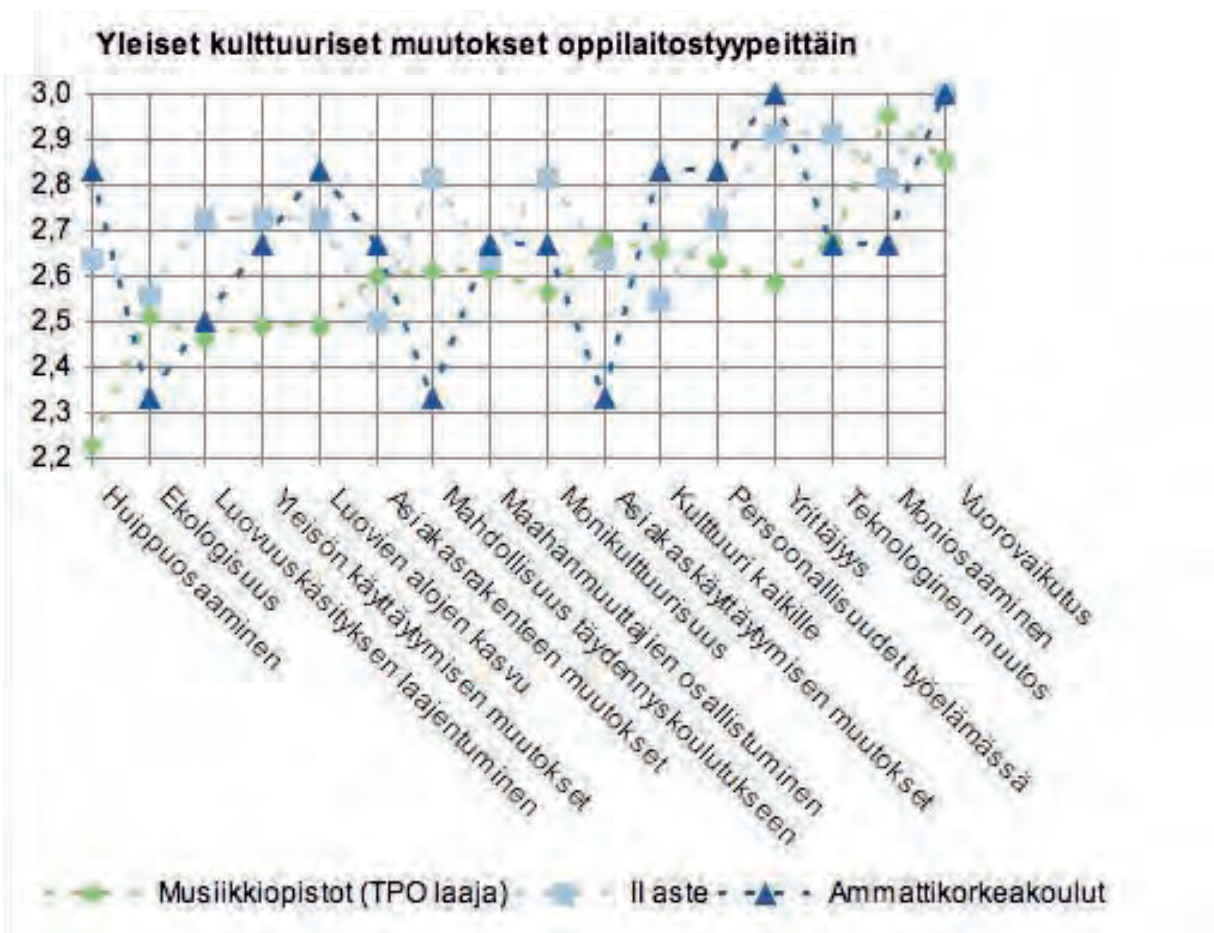
Liite 2. Toimintaympäristöjen muutos oppilaitoksittain rehtoreiden ja koulutusjohtajien arvioimina. Kuvioissa epäjatkuvien (luokittelevien) muuttujien arvoja yhdistävät katkoviivat on lisätty havainnollisuuden parantamiseksi.

Kuvio 2.1. Taiteellis-pedagogisten muutostekijöiden merkitys oppilaitostyypeittäin rehtoreiden ja koulutusjohtajien arvioimina. Muuttujat on järjestetty pienimmästä suurimpaan kaikkien kolmen oppilaitostyyppin yhteisen keskiarvon perusteella.

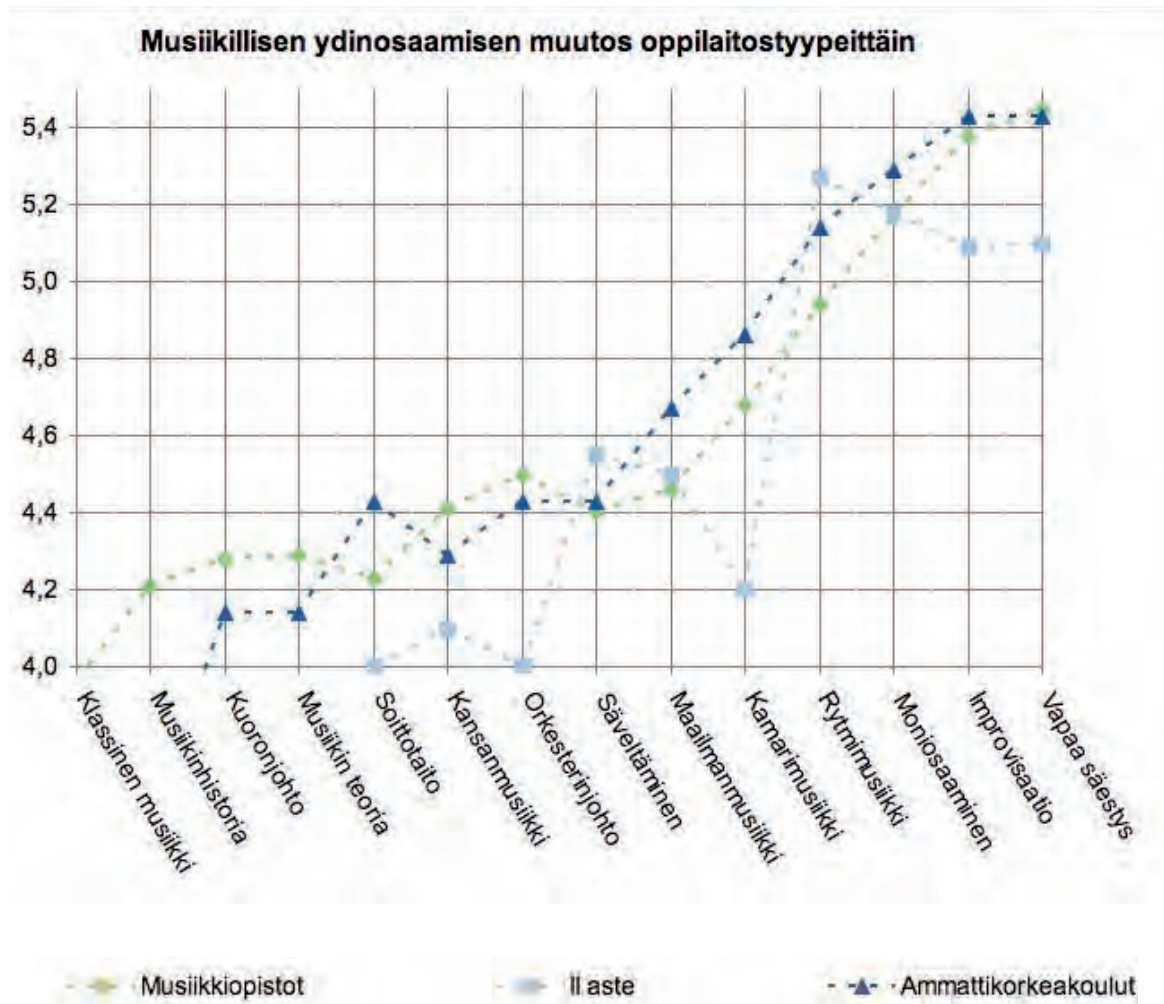

Kuvio 2.2. Taloudellis-hallinnollisten muutostekijöiden merkitys oppilaitostyypeittäin rehtoreiden ja koulutusjohtajien arvioimina. Muuttujat on järjestetty pienimmästä suurimpaan kaikkien kolmen oppilaitostyyppin yhteisen keskiarvon perusteella.

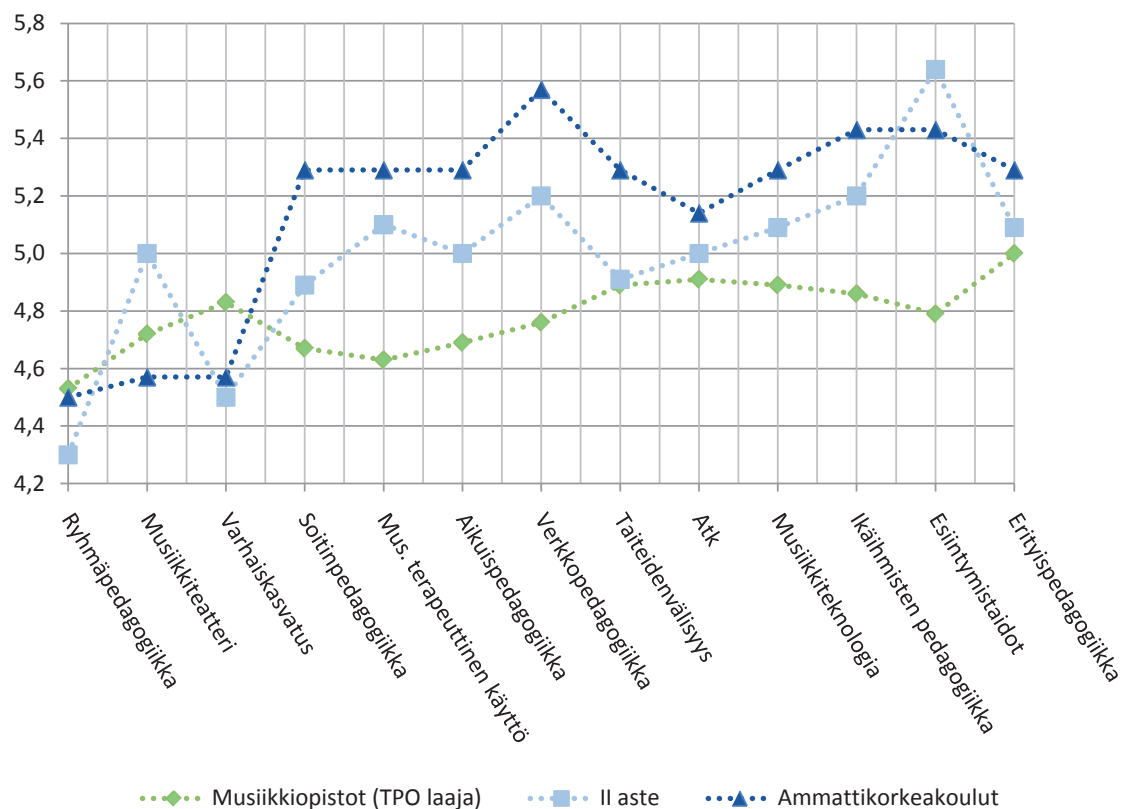
Kuvio 2.3. Yleisten kulttuuristen muutostekijöiden merkitys oppilaitostyypeittäin rehtoreiden ja koulutusjohtajien arvioimina. Muuttujat on järjestetty pienimmästä suurimpaan kaikkien kolmen oppilaitostyyppin yhteisen keskiarvon perusteella.

Liite 3. Eri osaamisalueiden muutosodotukset oppilaitostyypeittäin. Kuvioissa epäjatkuvien (luokittelevien) muuttujien arvoja yhdistävät katkoviivat on lisätty havainnollisuuden parantamiseksi.

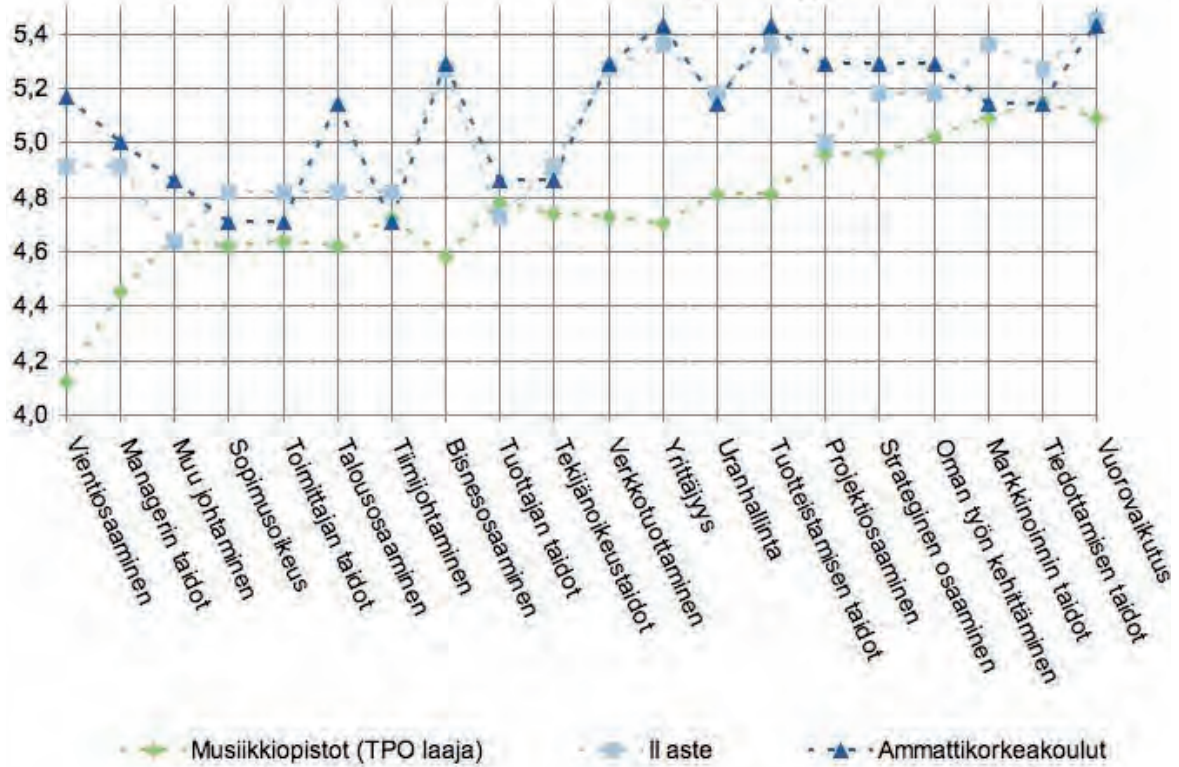
Kuvio 3.1. Musiikillisen ydinosaamisen muutosodotukset oppilaitostyypeittäin rehtoreiden ja koulutusjohtajien arvioimina. Muuttujat on järjestetty pienimmästä suurimpaan kaikkien kolmen oppilaitostyyppin yhteisen keskiarvon perusteella.

Soveltavan musiikillisen osaamisen muutos oppilaitostyypeittäin

Kuvio 3.2. Soveltavan musiikillisen osaamisen muutosodotukset oppilaitostyypeittäin rehtoreiden ja koulutusjohtajien arvioimina. Muuttujat on järjestetty pienimmästä suurimpaan kaikkien kolmen oppilaitostyyppien yhteisen keskiarvon perusteella.

Ulkomusiikillisen osaamisen muutos oppilaitostyypeittäin

Kuvio 3.3. Ulkomusiikillisen osaamisen muutosodotukset oppilaitostyypeittäin rehtoreiden ja koulutusjohtajien arvioimina. Muuttujat on järjestetty pienimmästä suurimpaan kaikkien kolmen oppilaitostyyppin yhteisen keskiarvon perusteella.

Kysely musiikkia opettaville oppilaitoksille

Musiikkialan toimintaympäristön muutokset ja niiden vaikutus osaamistarpeisiin Selvityshanke, Sibelius-Akatemia

Kysely koskee pelkästään **musiikinopetusta**. Mikäli oppilaitoksessanne opetetaan muitakin aineita, vastatkaa vain musiikinopetuksen osalta, ellei ole toisin mainittu.

- Avoimien vastauskenttien pituutta ei ole määritelty. Teksti tallentuu, vaikka se ei näkyisi kokonaan vastauskentässä.
- Vastatessanne huomioikaa, että tauot vastaamisessa voivat verkkoyhteyksien ongelmien vuoksi johtaa tietojen katoamiseen. Mikäli vastaamisessa on pidempi tauko, kannattaa **keskeyttää** kysely. Tällöin vastaukset tallentuvat. Keskeytyksiä voi olla useampikin. Ohjelma ilmoittaa sivun ja tunnukset, jossa vastaamista voi jatkaa. Tiedot kannattaa lähettää omaan sähköpostiosoitteeseen - joissakin tapauksissa tunnukset näkyvät vain saadussa sähköpostiviestissä.
- Voitte myös tulostaa lomakkeen ja täyttää sen käsin. Palautusosoite on Sibelius-Akatemia/Ulla Pohjannoro, PL 86, 00251 Helsinki.

Du kan också svara på svenska!

Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Yksittäiset oppilaitokset eivät ole tunnistettavissa raporteissa.

Vastatkaa mahdollisimman pian, kuitenkin **viimeistään 16.3.2008**.

Lisätietoja lomakkeen täyttämiseksi tai tutkimuksesta Ulla Pohjannorolta, ulla.pohjannoro@siba.fi, puh. 020 7539 652 tai 040 710 4284.

I TAUSTATIEDOT

Yhteystietolomake

Etunimi	<input type="text"/>
Sukunimi	<input type="text"/>
Sähköposti	<input type="text"/>
Puhelin	<input type="text"/>

2) Tiedot oppilaitoksesta

Oppilaitoksen nimi	<input type="text"/>
Vastaajan asema oppilaitoksessa	<input type="text"/>

3) Valitkaa lääni, jossa oppilaitoksenne sijaitsee.

Lapin lääni	<input type="text"/>
-------------	----------------------

4) Mikä on oppilaitoksenne omistusmuoto?

- Kuntaliiton oppilaitos
- Kunnallinen oppilaitos
- Kunnan/kuntaliiton omistama osakeyhtiö tai säätiö
- Yksityinen oppilaitos, jota kunta tukee
- Yksityinen oppilaitos; ei kuntatukea
- Jokin muu, mikä?

5) Opetetaanko oppilaitoksessanne musiikkia? *

- Kyllä
- Ei

SIBELIUS-AKATEMIA

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

6) Minkä asteen / asteiden musiikinopetusta oppilaitoksenne edustaa?

- taiteen perusopetusta: yleinen oppimäärä
 taiteen perusopetusta: laaja oppimäärä
 vapaata sivistystyötä
 II astetta / konservatorioita
 ammattikorkeakouluastetta

7) Täydentäkää tiedot oppilaitoksenne musiikinopetuksen rahoituksesta vuonna 2007. Arvioikaa lisäksi rahoituksen kehitystä seuraavana kolmena vuotena.

	Rahoitus vähenee	Rahoitus pysyy ennallaan	Rahoitus lisääntyy
Valtionosuus 2007 (€, vain perusrahoitus)	☐	☐	☐
Muu valtionapu 2007 (€)	☐	☐	☐
Kuntarahoitus 2007 (€, valtionosuuden lisäksi tuleva)	☐	☐	☐
EU-rahoitus 2007 (€)	☐	☐	☐
Sponsoritulot 2007 (€)	☐	☐	☐
Oppilasmaksut 2007 (€)	☐	☐	☐
Muu rahoitus 2007 (€), mikä	☐	☐	☐

8) Edellinen rahoitusvastaus pitää sisällään muutakin kuin musiikin opetusta

- Ei
 Kyllä, mitä?

9) Kuinka suuren osuuden (%) oppilaitoksenne saa kunnalle myönnetystä laskennallisesta valtionosuudesta?

Mikäli oppilaitos ei saa laskennallista valtionosuutta tai saa valtionosuuden suoraan itselleen, älkää vastatko tähän kysymykseen.

10) Arvioikaa oppilaitoksenne saamaa osuutta kunnalle myönnetystä laskennallisesta valtionosuudesta tulevaisuudessa?

Mikäli oppilaitos saa valtionosuuden suoraan itselleen, älkää vastatko tähän kysymykseen.

- Osuus tulee kasvamaan
 Osuus säilyy ennallaan
 Osuus tulee vähenemään
 Emme saa valtionosuusrahoitusta emmekä harkinnanvaraista valtionrahoitusta
 Saamme vain harkinnanvaraista valtionrahoitusta.

11) Kuvatkaa oppilaitoksenne yleisiä painopistealueita ja erikoistumista

12) Onko painopisteisiin ja erikoistumiseen odotettavissa muutoksia?

- Ei
 Kyllä, millaisia

Keskeytä

13) Oppilaat ja opiskelijat

Oppilaiden ja opiskelijoiden kokonaismäärä (kaikki asteet) vastaushetkellä

Kuinka monta oppilasta ja opiskelijaa keskimäärin otetaan sisään vuosittain (kaikki asteet)?

Kuinka monta oppilasta ja opiskelijaa keskimäärin lopettaa vuosittain (kaikki asteet)?

14) Vuosittainen musiikin opetustuntimäärä (kaikki musiikinopetus sisältäen yksittäis-, ryhmä-, yleisten ym. aineiden opetuksen)**15) Ilmoittakaa vuosittainen musiikin opetustuntimäärä (sisältäen kaiken musiikin yksittäis-, ryhmä-, yleisten aineiden ym. opetuksen)**

klassisessa musiikissa

suomalaisessa kansanmusiikissa

maailmanmusiikissa

rytmimusiikissa (pop/rock/jazz/iskelmä/tanssi)- voitte tarkentaa lajit samaan kenttään

16) Musiikinopetuksen henkilökunnan määrä

Päätöimisiä, joista määräaikaisia

Sivutoimisia, joista määräaikaisia

Miehiä, joista määräaikaisia

17) Ilmoittakaa oppilaitoksenne musiikin opettajien pääasialliset opiskelupaikat. Ilmoittakaa myös, kuinka monella on oppilaitoksensa loppututkinto ja muodollinen pätevyys toimeensa.

Opiskelupaikka	Loppututkinto	Muodollinen pätevyys
Sibelius-Akatemia	Sibelius-Akatemiasta	Sibelius-Akatemiasta
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
ammattikorkeakoulu	ammattikorkeakoulusta	ammattikorkeakoulusta
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
konservatorio / II aste	konservatoriosta/II asteelta	konservatoriosta/II asteelta
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
muu musiikkialan suomal. oppilaitos	muusta musiikkialan suomal. oppilaitoksesta	muusta musiikkialan suomal. oppilaitoksesta
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
ulkomainen musiikkialan oppilaitos	ulkomaisesta musiikkialan oppilaitoksesta	ulkomaisesta musiikkialan oppilaitoksesta
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
muu kuin musiikkialan oppilaitos	muusta kuin musiikkialan oppilaitoksesta	muusta kuin musiikkialan oppilaitoksesta
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

II. HENKILÖKUNNAN OSAAMINEN

Keskeytä

18) Kuinka helppoa oppilaitokseenne on tällä hetkellä saada pätevää musiikin opetushenkilökuntaa? Mikäli oppilaitoksesanne ei opeteta kyseistä ainetta, jättäkää kohta tyhjäksi.

	Erittäin helppoa	Helppoa	Ei helppoa eikä vaikeaa	Melko vaikeaa	Erittäin vaikeaa
musiikin varhaiskasvatukseen (musiikkileikkikoulut)	☐	☐	☐	☐	☐
pianonsoiton opetukseen	☐	☐	☐	☐	☐
jousisoitinten opetukseen	☐	☐	☐	☐	☐
laulun opetukseen	☐	☐	☐	☐	☐
puupuhallinsoitinten opetukseen	☐	☐	☐	☐	☐
vaskisoitinten opetukseen	☐	☐	☐	☐	☐
muiden soittimien opetukseen (kitarat, kantele, lyömäsoittimet...)	☐	☐	☐	☐	☐
kamarimusiikki- tai yhtyeitoimintaan	☐	☐	☐	☐	☐
orkesteritoimintaan	☐	☐	☐	☐	☐
kuorotoimintaan	☐	☐	☐	☐	☐
musiikkipedagogiikkaan	☐	☐	☐	☐	☐
klassisen musiikin opetukseen	☐	☐	☐	☐	☐
suomalaisen kansanmusiikin opetukseen	☐	☐	☐	☐	☐
maailmanmusiikin opetukseen	☐	☐	☐	☐	☐
rytmimusiikin opetukseen (pop/rock/jazz/iskelmä/tanssi)	☐	☐	☐	☐	☐
musiikin yleisten aineiden opetukseen (esim. historia, teoria, säveltapailu)	☐	☐	☐	☐	☐
musiikin tietotekniikan opetukseen (nuotinnus, sekvensserit, samplerit ym.)	☐	☐	☐	☐	☐
musiikkiteknologian opetukseen (äänen muokkaus, tallennus ja toisto)	☐	☐	☐	☐	☐

19) Mistä ongelmat pätevän musiikkialan henkilökunnan saamisessa oppilaitokseenne johtuvat? Voitte lisäksi tarkentaa edellistä vastausta, esim. eritellä "muiden soitinten" opettajien saatavuutta.

20) Millaista osaamista oppilaitoksenne musiikin opetushenkilökunnalta puuttuu tällä hetkellä?

musiikin varhaiskasvatuksessa	<input type="text"/>
pianonsoiton opetuksessa	<input type="text"/>
jousisoitinten opetuksessa	<input type="text"/>
laulun opetuksessa	<input type="text"/>
puupuhallinsoitinten opetuksessa	<input type="text"/>
vaskisoitinten opetuksessa	<input type="text"/>
muiden soitinten opetuksessa	<input type="text"/>
kamarimusiikissa ja yhtyeitoiminnassa	<input type="text"/>
orkesteritoiminnassa	<input type="text"/>
kuorotoiminnassa	<input type="text"/>
musiikkipedagogiikan opetuksessa	<input type="text"/>
klassisen musiikin opetuksessa	<input type="text"/>
suomalaisen kansanmusiikin opetuksessa	<input type="text"/>

maailmanmusiikin opetuksessa

rytmimusiikin opetuksessa?(pop/rock/jazz/iskelmä/tanssi)

musiikin yleisten aineiden opetuksessa

musiikkitekniikan tai tietotekniikan opetuksessa

millaista pedagogista osaamista puuttuu?

21) Kuinka suuri osuus (%) 2008 (musiikkiosaston) kokonaisbudjetista on varattu musiikin opetushenkilöstön täydennyskoulutukseen?

22) Arvioikaa, tuleeko täydennyskoulutukseen käytettävissä oleva rahoitus seuraavan n. 5 vuoden aikana

- väheneeseen? pysymään ennallaan? kasvamaan?

III ITSEARVIOINTI

23) Nimetkää järjestyksessä oppilaitoksenne kolme suurinta vahvuutta tällä hetkellä (suurin ensin):

1.

2.

3.

24) Nimetkää järjestyksessä oppilaitoksenne kolme suurinta haastetta tällä hetkellä (suurin ensin):

1.

2.

3.

Keskeytä

25) Millä tavalla oppilaitoksessanne on reagoitu haasteisiin?

26) Nimetkää järjestyksessä oppilaitoksenne kolme suurinta tulevaisuuden mahdollisuutta (suurin ensin):

1.

2.

3.

27) Nimetkää järjestyksessä oppilaitoksenne kolme suurinta tulevaisuuden uhkaa (suurin ensin):

1.

2.

3.

28) Pohtikaa oppilaitoksenne mahdollisuutta sopeutua tilanteeseen, jossa uhkakuvat toteutuvat. Onko uhkakuvien toteutuminen mahdollista välttää joillakin toimenpiteillä? Minkälaisia muutoksia tarvitaan?

IV TULEVAISUUS

29) Miten opetushenkilökunnan määrä tulee muuttumaan seuraavan n. 5 vuoden aikana? Mikäli oppilaitoksesanne ei ole kyseisen alan opetusta, jätä kohta tyhjäksi.

	Vähenee	Pysyy ennallaan	Kasvaa
musiikin varhaiskasvatuksessa	☐	☐	☐
pianonsoitossa	☐	☐	☐
jousisoittimissa	☐	☐	☐
laulussa	☐	☐	☐
puupuhallinsoittimissa	☐	☐	☐
vaskisoittimissa	☐	☐	☐
muissa soittimissa	☐	☐	☐
kamarimusiikissa ja yhtyesoitossa	☐	☐	☐
orkesteritoiminnassa	☐	☐	☐
kuorotoiminnassa	☐	☐	☐
musiikin yleisten aineiden opetuksessa (mikä tahansa musiikin laji)	☐	☐	☐
musiikin tietotekniikan opetuksessa	☐	☐	☐
musiikkiteknologian opetuksessa	☐	☐	☐
klassisen musiikin opetuksessa	☐	☐	☐
musiikkipedagogiikan opetuksessa	☐	☐	☐
suomalaisen kansanmusiikin opetuksessa	☐	☐	☐
maailmanmusiikin opetuksessa	☐	☐	☐
rytmiimusiikin opetuksessa (pop/rock/jazz/tanssi/viihde tms.)	☐	☐	☐

30) Mihin suuntaan arvioitte seuraavien taiteellisten ja pedagogisten asioiden määrän/merkityksen kehittyvän seuraavan n. 5 vuoden aikana?

Merkittävää lisäksi, koetako ilmiöt mahdollisuuksina tai uhkina (voitte valita molemmat vaihtoehdot)

	Kehityksellä ei ole merkitystä	Määrä/merkitys vähenee	Määrä/merkitys pysyy samana	Määrä/merkitys lisääntyy	Mahdollisuus	Uhkina
Talouden arvojen sekoittuminen taiteen arvoihin	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Taiteen kaupallistuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
"Taiteen" ja "viihteen" vastakkainasettelu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Taiteen ja taitamisen arvostus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Klassisen musiikin osuus oppilaitoksessa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Suomalaisen kansanmusiikin osuus oppilaitoksessa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Maailmanmusiikin osuus oppilaitoksessa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muun rytmiimusiikin osuus opetuksessa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toiminnan sisällön ja tavoitteiden itsenäisyys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tavoitteiden ja sisällön määräytyminen kysynnästä käsin	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opetussisältöjen muutokset	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tieto- ja viestintäteknologian muutos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pedagoginen muutos (esim. oppimiskäsitykset, arviointikäytännöt)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koulutusmuotojen muutokset (esim. ryhmä- tai integroitu opetus)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Eri ikäisten oppijoiden huomioiminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Maahanmuuttajien huomioiminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erialaisten oppijoiden huomioiminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vajaakuntoisten huomioiminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yleisten aineiden integrointi soitonopetukseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Taiteen soveltava käyttö (esim. terveys- ja sosiaalitoimissa)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

31) Kommentoikaa edellä mainittuja tai muita taiteellis-pedagogiseen muutokseen liittyviä mahdollisuuksia ja uhkia tulevaisuuden musiikinopetuksessa.

32) Mihin suuntaan arvioitte seuraavien talouteen ja hallintoon liittyvien asioiden kehittyvän tulevaisuudessa? Merkitkää myös, koetteko ilmiöt mahdollisuuksina vai uhkina (voitte valita molemmat vaihtoehdot).

	Kehityksellä ei ole merkitystä	Määrä/ merkitys vähenee	Määrä/ merkitys pysyy samana	Määrä/ merkitys lisääntyy	Mahdoli- suus	Uhka
Asiakkaiden vaikutus tavoitteiden ja sisällön määräytymiseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rahoittajien vaikutus tavoitteiden ja sisällön määräytymiseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tulosrahoitus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oppilaitosten vastuu yhteiskunnallisesti oikeudenmukaisesta toiminnasta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oppilaiden taloudellisen aseman vaikutus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kuntatalouden heikentyvät näkymät	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oppilaitosyksikköjen suureneminen (koulutuksenjärjestäjien yhdistyminen)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toimintamuotoon liittyvien muutosten tarve	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hallinnollisten muutosten tarve	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kansainvälistyminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tekijänoikeusjärjestelmän muutokset	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kulttuurin alueellinen tai paikallinen ulottuvuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verkostoituminen ja kumppanuudet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hallinnon ammattimaistuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oppilas-/opiskelupaikkojen määrä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sisään pyrkivien oppilaiden/opiskelijoiden määrä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sisään pyrkivien oppilaiden/opiskelijoiden taso	☐	☐	☐	☐	☐	☐

33) Kommentoikaa edellä mainittuja tai muita taloudellis-hallinnolliseen muutokseen liittyviä mahdollisuuksia ja uhkia tulevaisuuden musiikinopetuksessa.

34) Millaiseksi arvioitte seuraavien yleisten kulttuuristen ilmiöiden vaikutuksen oppilaitokseen tulevaisuudessa? Merkitkää lisäksi, koetteko ilmiöt mahdollisuuksina tai uhkina (voitte valita molemmat vaihtoehdot).

	Kehityksellä ei ole merkitystä	Määrä/ merkitys vähenee	Määrä/ merkitys pysyy samana	Määrä/ merkitys lisääntyy	Mahdoli- suus	Uhka
Persoonallisuuden merkitys työelämässä ("hyvä tyyppi")	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Moniosaamisen merkitys työelämässä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Huippusaajien merkitys työelämässä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Henkilökohtaisen vuorovaikutuksen ja kommunikaatiotaitojen merkitys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Työntekijän yrittäjäasenne	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Henkilökunnan mahdollisuudet täydennyskoulutukseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Monikulttuurisuuden vaikutukset toimintaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Maahanmuuttajien osallistumismahdollisuudet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ekologisuus, hiljaisuuden yleisyys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Esteettömyys; kulttuuri kaikille	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Luovien toimialojen kasvu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Luovuuskäsityksen ulottuminen taiteesta kaikille elämänoiloille	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kulttuuriyleisöjen käyttäytymisen muutokset	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Asiakasrakenteen muutokset	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Asiakaskäyttäytymisen vaikutus opetussisältöihin	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Teknologinen muutos	☐	☐	☐	☐	☐	☐

35) Kommentoikaa edellä mainittuja tai muita yleisiä kulttuuriseen muutokseen liittyviä mahdollisuuksia ja uhkia tulevaisuuden musiikinopetuksessa.

36) Arvioi kaa musiikin opettamiseen liittyvien eri osaamisalueiden merkitystä tulevaisuuden musiikinopetuksessa.

	Ei tarvetta nyt eikä tulevai- suudessa	Osaamisen tarve vähenee merkittä- västi	Tarve vähenee jonkin verran	Tarve pysyy ennallaan	Tarve kasvaa jonkin verran	Tarve kasvaa merkittä- västi
Varhaispedagogiikka	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Aikuispedagogiikka	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ikäihmisten pedagogiikka	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Instrumenttipedagogiikka	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yleinen musiikkipedagogiikka	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmäopetuksen pedagogiikka	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verkkopedagogiikka	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erityispedagogiikka	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opettajan oman soittamisen taito	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kuoronjohto	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Orkesterinjohto	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kamarimusiikin tai yhtyeiden ohjaus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Säveltäminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaan säestyksen opetuksen taito	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Improvisaation opetuksen taito	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikin teoria ja säveltäminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikin historia	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tietotekniset taidot (nuotinnus, sekvensserit, samplerit ym.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Teknologiataidot (äänen tallennus, toisto, muokkaaminen tms.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Moniosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Myönteinen asenne yrittäjyyteen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Esiintymistäidot	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikkiteatteritaidot	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikkiterapia tai musiikin terapeuttinen käyttö	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Klassisen musiikin osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Suomalaisen kansanmusiikin osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Maailmanmusiikin osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rytmi- ja tanssimusiikin osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Keskeytä

37) Arvioi seuraavien ei-musiikillisten osaamisalueiden merkitystä tulevaisuuden musiikinopetuksessa.

	Ei tarvetta nyt eikä tulevaisuudessa	Osaamisen tarve vähenee merkittävästi	Tarve vähenee jonkin verran	Tarve pysyy ennallaan	Tarve kasvaa jonkin verran	Tarve kasvaa merkittävästi
Taiteidenvälinen osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verkkotuottamiseen liittyvä osaaminen, sisällöntuotanto	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oman työn kehittämiseen liittyvä osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uranhallintaan ja -kehitykseen liittyvä osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vuorovaikutus-, tiimi- ja neuvottelutaidot	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tiimien johtaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu johtaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Taloulosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Strateginen ja toiminnan suunnittelun osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Konserttituottajan taidot	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Projektiosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Managerin taidot	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vientiosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedottamisen taidot (myös verkkotiedotus)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Markkinoinnin osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tuotteistamisen tai kaupallistamisen taidot	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Liiketoimintaan tai yrittäjyyteen liittyvä osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tekijänoikeustiedot	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sopimusoikeuteen liittyvä osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Journalistinen osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

38) Mitä muuta osaamista musiikkioppilaitoksissa tarvitaan tulevaisuudessa?

39) Kuinka varmana pidätte sitä, että oppilaitoksenne on toiminnassa musiikinopetuksen osalta vielä 10 vuoden kuluttua?

- Erittäin todennäköisenä
 Melko todennäköisenä
 Ei varmana eikä epävarmana
 Hieman epävarmana
 Erittäin epävarmana

40) Lopuksi voit vielä kommentoida edellistä kysymystä tai koko kyselyä.

41) Olen käytettävissä mahdollista haastattelua varten.

- Kyllä En

Haluan lähettää vastaukset

Liite 5. Toive-hankkeen ohjausryhmän jäsenet 1.8.2008–31.7.2009.

Kai Amberla, toiminnanjohtaja, Finland Festivals ry, ohjausryhmän puheenjohtaja
Hannu Apajalahti, vararehtori, Sibelius-Akatemia, ohjausryhmän varapuheenjohtaja
Arto Alaspää, toiminnanjohtaja, Suomen Ääni- ja kuvatallennetuottajat ÄKT ry
Eija Kauppinen, opetusneuvos, opetushallitus, rahoittajan edustaja
Ritva Mitchell, tutkimusjohtaja, Cupore
Pekka Nissilä, muusikko, Suomen Muusikkojen Liitto ry
Johanna Nurmesniemi-Heino, puheenjohtaja, Koulujen Musiikinopettajat ry
Leif Nystén, puheenjohtaja, Suomen Musiikkioppilaitosten Liitto ry
Maaret Ollila, toiminnanjohtaja, Suomen Konservatorioliitto ry
Tuire Ranta-Meyer, klusterijohtaja, Metropolia Ammattikorkeakoulu
Ulla Tuovinen, työalasihteeri, Kirkkohallitus